

DE NEX-22

DE AFSTAND TOT DE NIEUWE ECONOMIE

RAPPORT

seo • economisch onderzoek

AUTEURS

NARD KOEMAN, ROB WINKELMOLEN & STEF KONIJN

IN OPDRACHT VAN

MVO NEDERLAND

AMSTERDAM, JANUARI 2022

Samenvatting

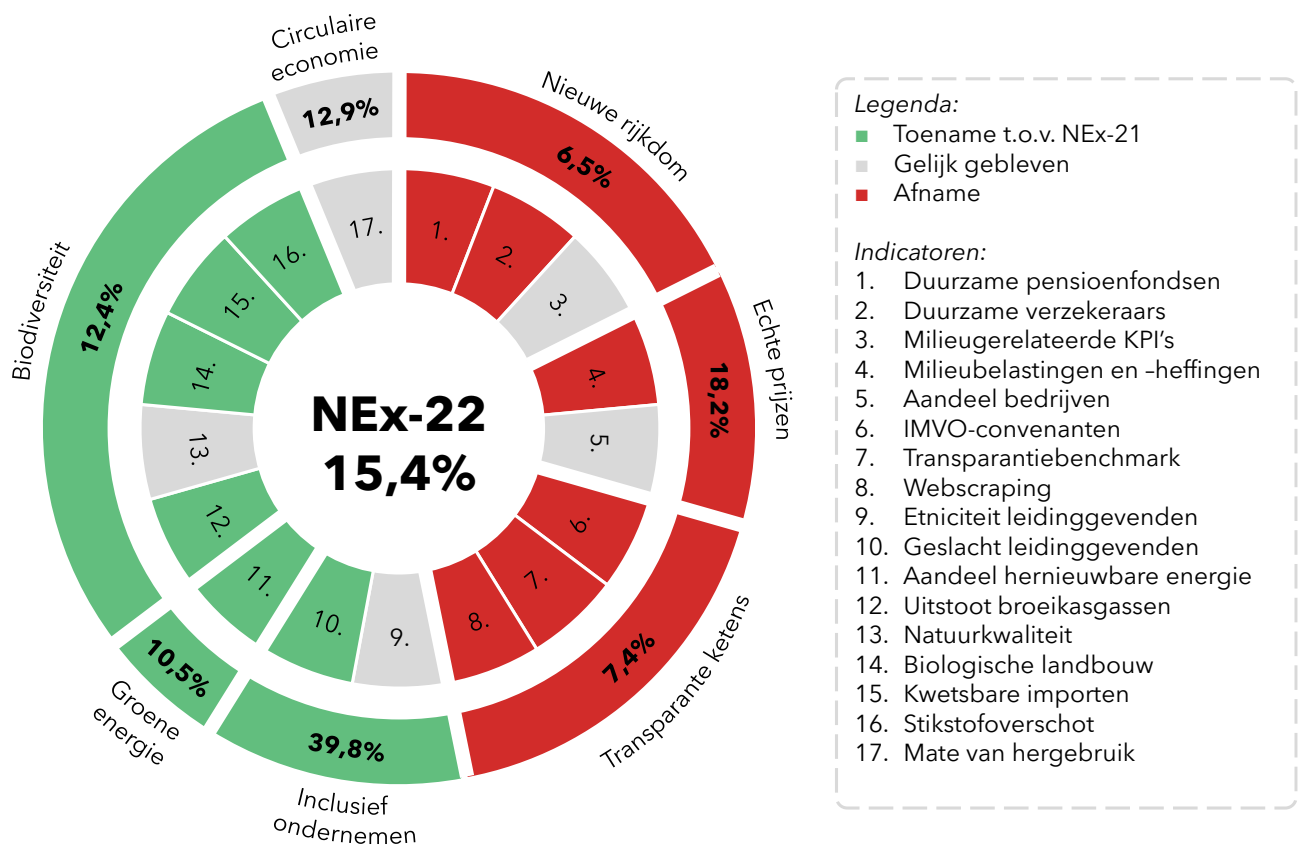
Met de Nieuwe Economie-index (NEx) geeft MVO Nederland voor de derde keer inzicht in de mate waarin het Nederlandse bedrijfsleven duurzaam onderneemt. Uit de resultaten van dit onderzoek blijkt dat de NEx-waarde voor het tweede jaar op rij is gestegen; de NEx-22 staat nu op 15,4 procent.

Wat is de NEx en hoe ontwikkelt de NEx zich?

In de NEx wordt jaarlijks de afstand tot de nieuwe economie in kaart gebracht. Onder een nieuwe economie verstaat MVO Nederland een gezonde economie die klimaatneutraal, circulair en inclusief is, met eerlijke en transparante handelsketens. De resultaten van de vorige twee edities laten zien dat een steeds groter aandeel van het Nederlandse bedrijfsleven onderneemt in de 'nieuwe economie'. Zo lag het percentage van de NEx-21 met 14,1 procent twee procentpunt hoger dan de NEx-20. Deze editie laat zien dat de NEx-22 op 15,4 procent staat.

Hoe berekenen wij de NEx?

De NEx is een initiatief van MVO Nederland en wordt jaarlijks uitgevoerd door SEO Economisch Onderzoek (SEO). Aan de basis van de NEx staat een gestructureerde set indicatoren. Deze indicatoren zijn gegroepeerd in zeven thema's die gebaseerd zijn op de Nieuwe Businessagenda van MVO Nederland (zie onderstaande afbeelding).

Waarom ligt de NEx-22 hoger?

Drie indicatoren spelen een belangrijke rol in de positieve ontwikkeling van de NEx-22:

- Voor het thema **inclusief ondernemen** is de stijging te verklaren door een toename in het aandeel vrouwen op hogere posities (raad van commissarissen of raad van bestuur). Het gemiddelde aandeel vrouwen in de raad van bestuur nam sinds 2018 toe van 12,6 procent naar 17,9 procent (5,3 procentpunt) en in de raad van commissarissen van 25,8 procent naar 33,2 procent (7,4 procentpunt);
- Voor het thema **groene energie** is de NEx-waarde dit jaar met 2,6 procentpunt gestegen. Dit komt omdat het totale energieverbruik in ons land wederom is gedaald (voor het eerst sinds 1992 is het verbruik onder de 3000 petajoule uitgekomen) en tegelijkertijd is het aandeel hernieuwbare energie fors is toegenomen (tot bijna 300 petajoule). Dit betreft deels een coroneffect omdat het verbruik van motorbrandstoffen voor het wegverkeer tijdens de lockdowns in 2020 fors lager was dan een jaar eerder;
- Voor het thema **biodiversiteit** is er zowel een scherpe afname in de uitstoot van broeikasgasequivalenten door Nederlandse bedrijven gemeten als een afname van het stikstofoverschot op landbouwgrond.

Hoe onderscheidt de NEx-22 zich van ander welvaarts- en duurzaamheidsonderzoek?

Dit jaar is de NEx uitgebreid met een hoofdstuk waarin de insteek en de invulling zijn vergeleken met ander welvaarts- en duurzaamheidsonderzoek, zoals de Monitor Brede Welvaart van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) en de Better Life Index van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO). De vijf belangrijkste punten waarop de NEx zich onderscheidt zijn:

- **Richting:** de NEx focust volledig op het Nederlandse bedrijfsleven (de productiezijde van de markt) terwijl andere monitoren voornamelijk gericht zijn op de mensen (de consumptiezijde van de markt). Alleen de Nationale SDG Rapportage gaat ook in op de rol van het bedrijfsleven en financiële instellingen bij het behalen van de duurzame ontwikkelingsdoelen en enkele Sustainable Development Goals (SDG's) in de Monitor Brede Welvaart hebben ook betrekking op het bedrijfsleven;
- **Uitkomsten:** de NEx toont de afstand tot de situatie die volgens MVO Nederland 'ideaal' is. Daarmee heeft de NEx als enige een maximum: 100 procent. Andere monitoren rapporteren slechts een gemiddelde van enkele gestandaardiseerde indicatoren of bevatten helemaal geen kwantitatieve uitkomstmaat;
- **Thema's:** omdat de NEx gebaseerd is op de Nieuwe Businessagenda van MVO Nederland zijn er andere thema's geselecteerd. Zo is de NEx de enige benchmark die bijvoorbeeld kijkt naar de 'inclusiviteit' bij leidinggevenden of de mate waarin het Nederlandse bedrijfsleven 'echte prijzen' hanteert;
- **Geografische afbakening:** de NEx toont de resultaten voor het Nederlandse bedrijfsleven als geheel terwijl andere monitoren ook regionale uitsplitsingen of internationale vergelijkingen bieden. De NEx beoogt dit in de toekomst verder uit te bouwen; zo werken SEO Economisch Onderzoek en MVO Nederland nauw samen met RaboResearch bij de ontwikkeling van de NEx-T (een landelijke enquête onder Nederlandse bedrijven);
- **Trends:** de NEx is tot nu toe voornamelijk gericht op de afstand tot het ideaalbeeld in een bepaald jaar terwijl andere monitoren zich focussen op de trends over een bepaalde periode. Dit jaar zijn voor het eerst de korte termijntrends van de thema's in kaart gebracht.

Een kantelpunt naar de nieuwe economie

De missie van MVO Nederland is om de NEx in het jaar 2025 op 20 procent te krijgen. Volgens de transitietheorie is een kantelpunt bereikt als circa 20 procent van de economie 'nieuw' is.¹ Bij het bereiken van die 20 procent is de weg terug naar de oude, vervuilende manier van produceren afgesloten en zal de transitie steeds sneller gaan. En dat is nodig om op tijd de doelen van het Parijsakkoord te behalen, en de SDG's. MVO Nederland vertegenwoordigt de koplopers, en helpt ze met onder meer innovatietrajecten en lobby.

¹ Hoogleraar transitiekunde Rotmans berekende in zijn onderzoek dat voor een omslagpunt ongeveer 25 procent nodig is. Andere studies tonen aan dat dit percentage lager ligt (10 à 20 procent). Zie ook literatuurlijst onder het kopje 'kantelpunt'.

Inhoudsopgave

Samenvatting	i
1 Inleiding	1
2 De Nieuwe Economie-index	2
2.1 De thema's en indicatoren van de NEx-22	2
2.2 De afstand tot de nieuwe economie	15
3 De NEx in context	18
3.1 Verschillen met andere monitoren	18
3.2 Doorontwikkeling van de NEx	20
Literatuur	22
Bijlage A Uitleg weging indicatoren	24
Bijlage B Monetaire milieuschade	25
Bijlage C Resultaten webscraping	27

1 Inleiding

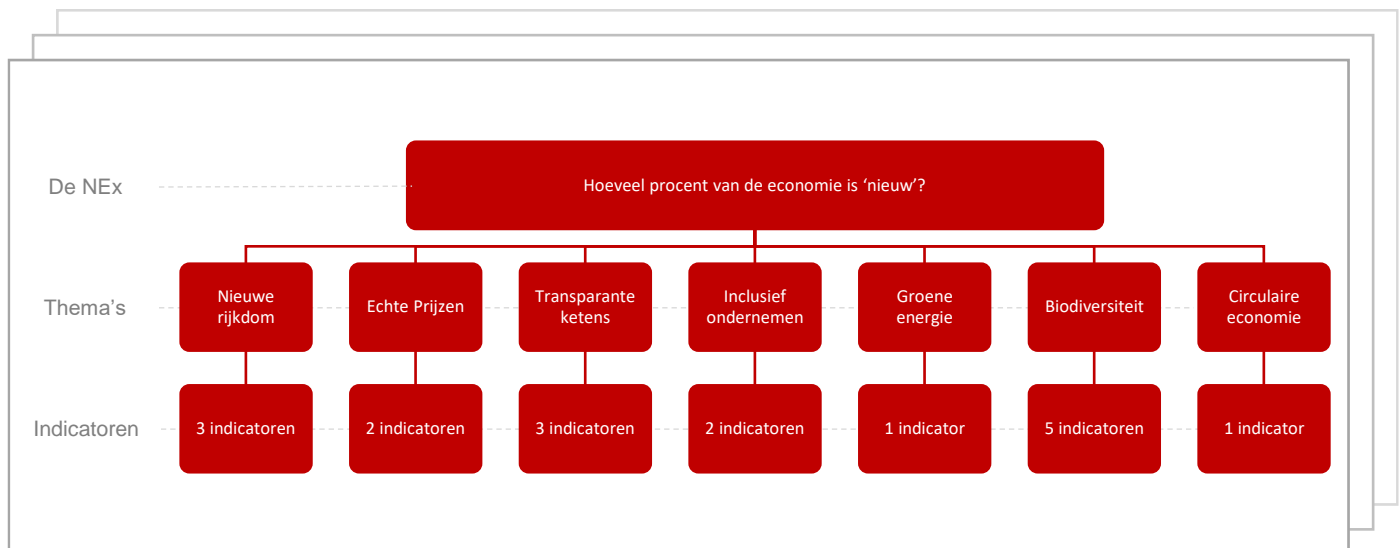
Met de Nieuwe Economie-index (NEx) geeft MVO Nederland voor de derde keer inzicht in de mate waarin het Nederlandse bedrijfsleven duurzaam onderneemt. Daarnaast is er in deze editie gekeken naar hoe de NEx zich verhoudt tot ander duurzaamheids- en welvaartsonderzoek.

In de NEx wordt jaarlijks de afstand tot de nieuwe economie in kaart gebracht. Onder een nieuwe economie verstaat MVO Nederland een gezonde economie die klimaatneutraal, circulair en inclusief is, met eerlijke en transparante handelsketens. De resultaten van de vorige twee edities laten zien dat een steeds groter aandeel van het Nederlandse bedrijfsleven onderneemt in de 'nieuwe economie'. Zo lag het percentage van de NEx-21 met 14,1 procent twee procentpunt hoger dan de NEx-20. Deze editie van de NEx toont de resultaten van de derde meting.

Inhoud en aanpak

De NEx is een initiatief van MVO Nederland en wordt jaarlijks uitgevoerd door SEO Economisch Onderzoek (SEO). Aan de basis van de NEx staat een gestructureerde set indicatoren.² Deze indicatoren zijn gegroepeerd in zeven thema's die gebaseerd zijn op de Nieuwe Businessagenda van MVO Nederland (zie Figuur 1.1).³ De NEx is dit jaar voor de derde keer uitgevoerd. Dat maakt het mogelijk om trends op korte termijn te volgen. Hieruit komt naar voren of Nederlandse bedrijven zich in een richting bewegen die de afstand tot de nieuwe economie verkleint of dat zij juist verder van het doel verwijderd raken. Daarnaast is dit jaar de rapportage uitgebreid met een hoofdstuk waarin de insteek en de invulling van de NEx zijn vergeleken met ander welvaarts- en duurzaamheidsonderzoek.

Figuur 1.1 Deze derde editie van de NEx is gebaseerd op 7 thema's bestaande uit 17 indicatoren

Bron: SEO Economisch Onderzoek, onder andere o.b.v. de Nieuwe Businessagenda van MVO Nederland (2021)

² De meeste indicatoren zijn op hun beurt weer afhankelijk van meerdere onderliggende cijfers en berekeningen.

³ Voor meer informatie zie: <https://www.mvonederland.nl/de-nieuwe-businessagenda/>

2 De Nieuwe Economie-index

Uit het onderzoek blijkt dat de NEx-22 op 15,4 procent staat. Hiermee is de waarde van de NEx voor het tweede jaar op rij gestegen. Naast de huidige stand van de waarden zijn dit jaar de kortetermijntrends weergegeven.

Het doel van dit hoofdstuk is om de waarde van de NEx te berekenen. Om deze waarde te berekenen is gebruikgemaakt van een set aan indicatoren die gezamenlijk een beeld geven van de duurzaamheid van de Nederlandse economie. Het hoofdstuk is als volgt opgezet: in paragraaf 2.1 is voor elk thema een duiding van de trends en de huidige stand van de indicatoren weergegeven en in paragraaf 2.2 zijn de indicatoren gewogen, is een overkoepelend beeld geschetst en zijn de wijzigingen in de onderzoeksmethodiek ten opzichte van vorige editie besproken.

2.1 De thema's en indicatoren van de NEx-22

Thema 1: Nieuwe rijkdom

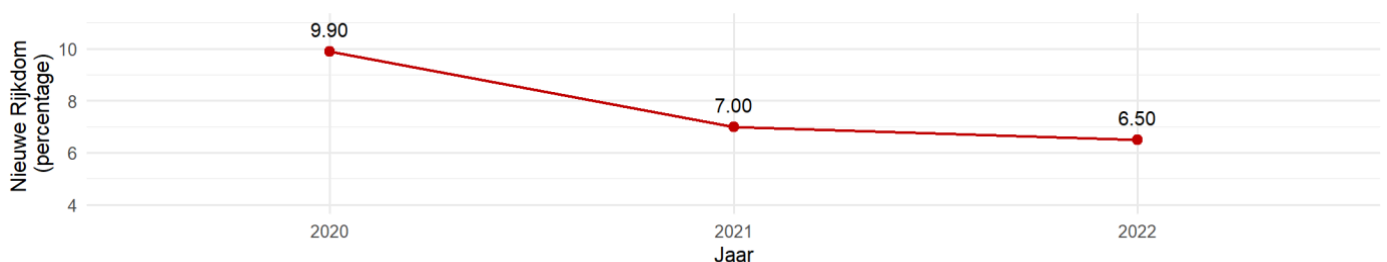
Box 2.1 Het thema 'Nieuwe rijkdom' gaat over de mate waarin bedrijven oog hebben voor de maatschappij

Het thema 'Nieuwe rijkdom' schetst de ideale situatie waarin alle bedrijven - naast een gezonde financiële groei - ook voldoende aandacht besteden aan maatschappelijke issues. Het succes van een onderneming is dan niet alleen gedefinieerd door financiële indicatoren, maar ook door resultaten op het gebied van bijvoorbeeld natuur, volksgezondheid of eenzaamheid. Daarbij is het van belang dat het bereiken van een positieve maatschappelijke impact minimaal op gelijke voet staat met de financiële doelen van de onderneming.

Bron: SEO Economisch Onderzoek o.b.v. de Nieuwe businessagenda van MVO Nederland

De score voor het thema 'Nieuwe rijkdom' is in 2022 voor het tweede jaar op rij gedaald (zie Figuur 2.1). Deze daling komt ten eerste omdat het aandeel verzekeraars met een score van 4 of hoger in de VBDO-benchmark is gedaald. Zo behaalden vorig jaar 2 van 29 verzekeraars een 4 of hoger, terwijl dit jaar 2 van de 30 verzekeraars dat deden. Daarnaast is ook het aandeel pensioenfondsen met een score van 4 of hoger in de VBDO-benchmark voor het tweede jaar op rij gedaald. Het VBDO-rapport uit 2021 laat zien dat slechts één op de vijftig pensioenfondsen een score van 4 of hoger heeft behaald. Twee jaar geleden waren er nog zeven pensioenfondsen met een hoge score.

Figuur 2.1 De score van het thema 'Nieuwe rijkdom' ligt 0,5 procentpunt lager dan bij de vorige editie van de NEx

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2021)

Maar presteren de Nederlandse verzekeringsmaatschappijen en pensioenfondsen nu ook echt minder goed dan in voorgaande jaren? In het VBDO-rapport over de verzekeringsmaatschappijen geeft directeur Angélique Laskewitz aan dat het niet eenvoudig is om de resultaten over de tijd te vergelijken omdat het meetinstrument is herijkt. Wel geeft zij aan dat de VBDO een sterke verbetering heeft waargenomen bij de partijen die voorheen in de middenmoot zaten of zelfs achterbleven. Deze ontwikkeling is niet opgepakt door de NEx-indicator omdat deze indicator zich uitsluitend richt op het aandeel koplopers. Omdat de resultaten deels zijn gedreven door een herijking van het VBDO-instrument is dit opgenomen als 'wijziging in de onderzoeksmethodiek' (zie paragraaf 2.2).

Tabel 2.1 laat zien hoe de NEx-waarde voor het thema 'Nieuwe rijkdom' tot stand is gekomen en hoe de waarde zich ten opzichte van de vorige editie van de NEx heeft ontwikkeld. Alle indicatoren hebben een streefwaarde, ook wel te omschrijven als de ideale situatie. De onderste rij toont het gewogen gemiddelde van de behaalde resultaten.

Tabel 2.1 De NEx-score voor het thema 'Nieuwe rijkdom' is 6,5 procent

Indicator	Eenheid	Jaar	Streefwaarde	Behaald	Wijziging t.o.v. de vorige meting (%)
Aantal pensioenfondsen met een score van 4 of hoger in de VBDO-benchmark	Aantal	2021	50	1 (2,0%)	- 2%
Aantal verzekeraars met een score van 4 of hoger in de VBDO-benchmark	Aantal	2021	30	2 (6,7%)	- 0,2 %
Aantal organisaties dat milieugerelateerde KPI's gebruikt bij de interne prestatiebeoordeling	Aantal	2018	187	14 (8,0%)	+ 0%
NEx-score 'Nieuwe rijkdom' 2022	Gewogen gemiddelde ->			6,5%	- 0,5 %

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2021)

Noot: De 1^e indicator is gebaseerd op de VBDO Benchmark Pensioenfondsen 2021

De 2^e indicator is gebaseerd op de VBDO Benchmark Verzekeraars 2021

De 3^e indicator is gebaseerd op onderzoek van de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants 2018

De laatste indicator bevat informatie over het aandeel organisaties dat milieugerelateerde KPI's gebruikt bij de interne prestatiebeoordeling. Het streven is dat alle onderzochte organisaties milieugerelateerde KPI's gebruiken. Het meest recente onderzoek dat hier uitspraak over doet is afkomstig van de Rijksuniversiteit Groningen en de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants uit 2018. Uit dit onderzoek blijkt dat circa 8 procent van de onderzochte organisaties oog heeft voor het milieu bij de interne prestatiebeoordeling. Er zijn voor de NEx-22 geen recentere cijfers gevonden. Het percentage voor deze indicator blijft zodoende ongewijzigd ten opzichte van de vorige editie van de NEx. Dit is het tweede jaar op rij dat er geen nieuwere cijfers zijn gevonden voor deze indicator. Het is daarom aan te raden om deze indicator in een volgende editie van de NEx te vervangen.

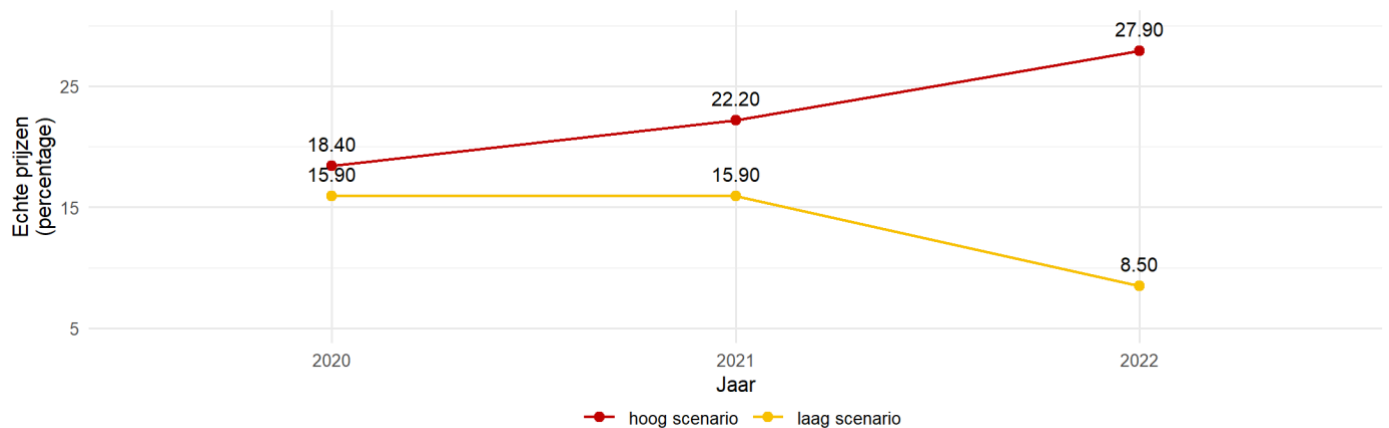
Thema 2: Echte prijzen

Box 2.2 Het thema 'Echte prijzen' gaat over de mate waarin bedrijven externe effecten van hun bedrijfsvoering meenemen in prijzen en investeringsbeslissingen

Het tweede thema dat MVO Nederland in de Nieuwe Businessagenda agendeert is 'Echte prijzen'. Het thema schetst een ideale situatie waarin alle bedrijven alle externe effecten meenemen in hun prijzen en investeringsbeslissingen. Als het uitstoten van CO₂ geld kost, bijvoorbeeld door heffingen, dan zijn bedrijven eerder geneigd om klimaatvriendelijk te werken en zullen zij deze kosten doorberekenen aan de consument. Dat zou leiden tot duurder CO₂-intensieve producten. Dezelfde redenering gaat op voor andere externaliteiten, zoals bodemdegradatie.

In 2022 scoort de Nederlandse economie tussen de 25,8 en 28,3 procent op het thema 'Echte prijzen'. Deze score ligt aanzienlijk hoger dan de score in 2021. Dit komt door een wijziging in de onderzoeksmethodiek. Indien deze wijziging niet had plaatsgevonden zou de waarde alsnog met 3,1 procent zijn gestegen (de NEx-waarde in 2021 zou in dat geval hoger zijn geweest). Omdat de resultaten grotendeels zijn gedreven door een herijking van het instrument is dit opgenomen als 'wijziging in de onderzoeksmethodiek' (zie paragraaf 2.2).

Figuur 2.2 Er is steeds meer onzekerheid over de waarde van het thema 'Echte prijzen' (bandbreedte neemt toe)

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2021)

Om de score op dit thema te berekenen, is gekeken naar twee indicatoren.

- De eerste indicator betreft de opbrengst uit belastingen en heffingen op milieubelastend gedrag plus de opbrengsten van de emissierechtenveiling als percentage van de in monetaire milieuschade. In een ideale wereld zijn de opbrengsten gelijk aan de kosten: in dat scenario zijn deze externaliteiten namelijk geïnternaliseerd. Maar hoe hoog zijn deze kosten en wat weten we over de opbrengsten?
 - **Kosten:** de resultaten van dit onderzoek laten zien dat de totale monetaire milieuschade als gevolg van emissies van schadelijke stoffen in Nederland gelijk is aan € 31,6 miljard (zie Bijlage B). Indien we daarbij rekening houden met een efficiënte CO₂-prijs ligt deze schade uitgaande van het tweegradenscenario hoger; in dat geval betreft de ondergrens € 33,7 miljard en de bovengrens € 94,5 miljard.⁴
 - **Opbrengsten:** de nationale rekeningen van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) laten zien dat er in Nederland in het jaar 2020 ruim € 15,6 miljard aan milieubelastingen en -heffingen op milieubelastend gedrag is betaald. Daarnaast laat de veilingmonitor van de Nederlandse Emissieautoriteit zien dat het veilen van CO₂-emissierechten in 2020 ruim € 441 miljoen opbracht. De totale opbrengsten voor milieubelastend gedrag in Nederland in 2020 zijn dus ongeveer € 16,0 miljard.
 - **Waarde van de indicator:** deze indicator is berekend door de kosten te delen door het gemiddelde van de laagste (€ 31,6 mld.) en hoogste (€ 94,5 mld.) monetaire milieuschade. Dit levert een ondergrens van 17,0 procent (€ 16,0 / € 94,5 mld.) op en een bovengrens van 50,8 procent (€ 16,0 / € 31,6 mld.).⁵

⁴ Het CPB en het PBL hebben op 23 november 2016 een achtergronddocument over de waardering van CO₂-uitstoot in MKBA's gepubliceerd. Het begrip 'efficiënte CO₂-prijs' komt uit dit document. Op pagina 9 van dit document leggen zij het verschil tussen 'marktprijzen' en 'efficiënte prijzen' in detail uit. De strekking is dat de efficiënte prijzen in tegenstelling tot de marktprijzen rekening houden met externe effecten. Het CPB/PBL-document geeft voor 2015, 2030 en 2050 een bandbreedte van de efficiënte prijs in het tweegradenscenario (zie Tabel S1 op pagina 5). Op basis van een lineaire interpolatie is de efficiënte prijs voor het jaar 2021 berekend (zie ook Bijlage B Tabel B2 van dit rapport). Bijlage B bevat de bronnen die gebruikt zijn voor de berekeningen.

⁵ De onder- en bovengrens van deze indicator verschillen t.o.v. de vorige editie van de NEx vanwege een wijziging in de onderzoeksmethodiek aanzienlijk (de waarde lag destijds tussen de 31,9 en 39,3 procent).

- De tweede indicator betreft het percentage bedrijven dat rekening houdt met de 'echte prijs' in hun prijzen en investeringsbeslissingen. Het streven is dat alle bedrijven rekening houden met de echte prijzen. Uit onderzoek van de Schone Kleren Campagne (SKC), gesprekken met TruePrice en MVO Nederland tijdens het onderzoek naar de NEx-20, en deskresearch naar het aantal bedrijven dat rekening houdt met de echte prijzen blijkt dat het moeilijk is om een percentage te duiden voor deze indicator. Uit de geanalyseerde bronnen blijkt dat 0 tot 5 procent van de Nederlandse bedrijven rekening houdt met de echte prijs.

Tabel 2.2 De NEx-waarde voor het thema 'Echte prijzen' is gemiddeld genomen met 0,9 procentpunt gedaald

Indicator	Eenheid	Jaar	Streefwaarde	Behaald	Wijziging t.o.v. de vorige meting (%)
Opbrengst belastingen en heffingen op milieubelastend gedrag plus opbrengst emissierechtenveiling als percentage van de in geld uitgedrukte totale milieuschade	%	2020	100%	17,0 - 50,8 %	- 1,7 %
Percentage van de bedrijven dat rekening houdt met de echte prijs; lage scenario	%	2019	100%	0%	+ 0%
Percentage van de bedrijven dat rekening houdt met de echte prijs; hoge scenario	%	2019	100%	5%	+ 0%
NEx-score echte prijzen 2022			Lage scenario:	8,5%	- 0.9 %
			Hoge scenario:	27,9%	

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2021)

Noot: Om de wijziging t.o.v. de vorige meting te berekenen is bij de eerste indicator gekeken naar de indicatorwaarde van de vorige editie van de NEx; deze lag op 35,6 procent (het gemiddelde van de ondergrens 31,9 en bovengrens 39,3 procent). In deze editie van de NEx ligt de indicatorwaarde op 33,9 procent (het gemiddelde van de ondergrens 17,0 en bovengrens 50,8 procent). De mutatie t.o.v. de vorige meting betreft zodoende een daling van 1,7 procent.

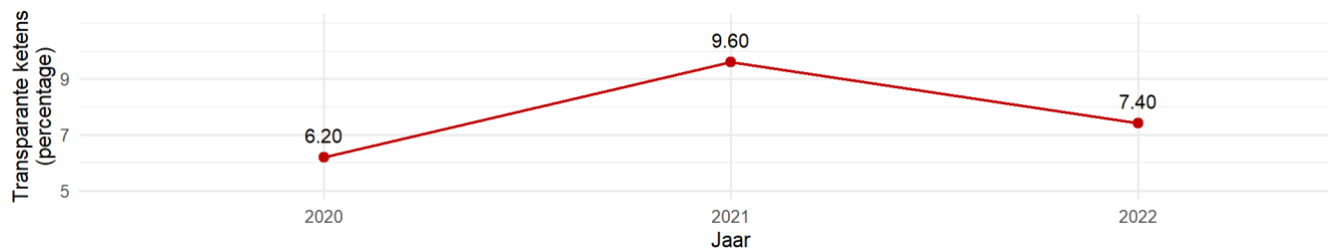
Thema 3: Transparante ketens

Box 2.3 Dit thema gaat over de mate waarin het Nederlandse bedrijfsleven transparant is over zijn ketens

In de Nieuwe Businessagenda van MVO Nederland is het derde thema 'Transparante ketens' als volgt beschreven: "Keurmerken en audits hebben ons veel gebracht, maar we zijn nog steeds niet waar we willen zijn: eerlijke ketens, zonder misstanden in fabrieken en op plantages. Om dat te bereiken is een aanpak nodig die de arbeidsomstandigheden in de keten op de voet volgt."

De NEx-waarde voor het thema 'Transparante ketens' is met 2,2 procentpunt gedaald (zie Figuur 2.3). Belangrijkste oorzaak voor de daling is dat de Transparantiebenchmark van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) een forse daling in transparantie constateert.

Figuur 2.3 De NEx-waarde voor het thema 'Transparante ketens' is met 2,2 procentpunt gedaald

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2021)

Tabel 2.3 Belangrijke oorzaak voor de daling in het thema 'Transparante ketens' is de daling in het cijfer van de Transparantiebenchmark (uitgevoerd door het ministerie van EZK)

Indicator	Eenheid	Jaar	Streefwaarde	Behaald	Wijziging t.o.v. de vorige meting (%)
Omzet van sectoren verbonden aan een IMVO-convenant over totale omzet Nederlandse sectoren	%	2020	100%	12,9%	- 0,6%
De Transparantiebenchmark (percentage behaalde score van maximaal haalbare)	%	2021	100%	19,6%	- 9,0%
Aantal bedrijven dat bezig is met transparante ketens (benadering o.b.v. tekst op hun website)	%	2021	923 (100%)	2 (0,2%)	- 1,6%
NEx-score Transparante ketens 2022		Gewogen gemiddelde ->		7,4%	- 2,2%

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2021)

Noot: De eerste indicator is gebaseerd op de Nationale Rekeningen van het CBS

De tweede indicator is gebaseerd op de Transparantiebenchmark 2021 van het ministerie van EZK

Om de score op dit thema te berekenen, is gekeken naar de meeste recente waarde van drie indicatoren.

- De eerste indicator betreft het aantal sectoren dat zich gebonden heeft aan een convenant voor Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (IMVO-convenant). De volgende sectoren hebben zich in 2021 verbonden aan zo'n convenant: kleding en textiel, de bancaire sector, goud, natuursteen, voedingsmiddelen, de verzekeringssector, de pensioenfondsen, de metaalsector, de sierteeltsector en het duurzaam bosbeheer. In 2020 zou men starten met de ontwikkeling van een convenant windenergie, maar deze is er nog niet. Ten opzichte van de NEx-21 zijn de convenanten hernieuwbare energie en land- en tuinbouw nieuw in ontwikkeling. Door de ontwikkeling van nieuwe convenanten is de verwachting dat het percentage in de toekomst verder stijgt. De score voor deze indicator is berekend door de gezamenlijke omzet van de sectoren die verbonden zijn aan een IMVO-convenant te delen door de totale omzet van alle Nederlandse sectoren. Het streven is dat alle Nederlandse sectoren verbonden zijn aan een IMVO-convenant. Uit de nationale rekeningen van het CBS blijkt dat de omzet van sectoren die verbonden zijn aan IMVO-convenanten in 2020 gelijk is aan zo'n € 195 miljard. De totale omzet van alle Nederlandse sectoren is gelijk aan zo'n € 1.511 miljard. Zowel de omzet van de aan IMVO-convenanten verbonden sectoren als de omzet van alle Nederlandse sectoren is lager dan bij de vorige editie van de NEx. Dit levert een score op van 12,9 procent. De score in 2022 is 0,6 procentpunt lager dan in 2021.
- De tweede indicator kijkt in hoeverre het bedrijfsleven transparant is over zijn activiteiten en beleid op maatschappelijk vlak. Om dit te analyseren is gebruikgemaakt van de transparantiebenchmark die het ministerie van EZK elk oneven jaar uitvoert. De Transparantiebenchmark van 2021 laat zien dat het Nederlandse

grootbedrijf gemiddeld genomen 20 procent van de maximaal haalbare score heeft gehaald.⁶ Het streven is dat alle ondernemingen volledig transparant zijn. Dit levert een score op van 20 procent.

De score in 2022 is 9,0 procentpunt lager dan in 2021. Deze afname is grotendeels veroorzaakt door het aantal bedrijven dat nieuw is onderzocht in 2021 ten opzichte van de Transparantiebenchmark van 2019. Ten opzichte van 2019 zijn er in 2021 181 extra bedrijven onderzocht. Het aantal bedrijven dat een score van 0 behaalt is toegenomen met 187 in 2021 ten opzichte van 2019.

- Ten slotte is onderzocht in hoeverre het Nederlandse bedrijfsleven zelf rapporteert over de ketentransparantie. Om dit te onderzoeken heeft MVO Nederland een lijst opgesteld met zoektermen (zie Bijlage C, Tabel C1). Vervolgens is de tekst van de websites van duizend aselekt gekozen bedrijven op gestructureerde wijze verzameld in een database en is geturfd of de zoektermen al dan niet voorkwamen. Als dit het geval is, dan is dit een indicatie dat het bedrijf bezig is met ketentransparantie.
 - **Resultaten:** De resultaten laten zien dat 2 van de 923 (afgerond 0,2 procent) bedrijven op hun website één of meerdere termen rapporteren (zie Tabel 2.4). In een ideale wereld zijn alle bedrijven bezig met ketentransparantie. In de NEx-20 en NEx-21 is dezelfde exercitie uitgevoerd; de indicatorwaarden waren toen respectievelijk 0,5 procent en 1,8 procent.
 - **Hoe presteert het MVO-netwerk op dezelfde meetlat?** MVO Nederland heeft tevens gevraagd om inzichtelijk te maken in hoeverre haar netwerkpartners en bedrijven uit het MVO-koplopersnetwerk en Groot Bedrijven Netwerk (GBN) op dezelfde meetlat presteren. De resultaten van deze exercitie laten zien dat bedrijven die deel uitmaken van het MVO-netwerk aanzienlijk hoger scoren (zie Tabel 2.4). Een belangrijke kanttekening daarbij is dat deze bedrijven veelal ook groter zijn dan het gemiddelde Nederlandse bedrijf. Dit blijkt onder andere uit de omvang van hun websites.

Tabel 2.4 Op 2 van de 923 websites zijn termen gevonden uit de lijst met termen over transparante ketens

	Aselecte steekproef Nederlandse bedrijven	Koplopernetwerk (MVO Nederland)	GBN (MVO Nederland)	Netwerkpartners (MVO Nederland)
Bruto aantal	1000	143	110	27
- Website offline	0	0	1	0
- Website valt niet te scrapen	67	10	15	0
- Website meerdere keren in MVO-database	n.v.t.	4	6	2
Netto aantal	923	129	88	25
- Website bevat ten minste één zoekterm	2	49	42	9
Aandeel	0,2%	38%	48%	36%

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2021) o.b.v. KvK-gegevens van duizend bedrijven en drie MVO Nederland-netwerken

⁶ Om deze indicator te berekenen is gebruik gemaakt van een tweetal databases die online gepubliceerd zijn op de website www.transparantiebenchmark.nl. Bij bestudering van deze databases viel de onderzoekers van SEO op dat de database over 2019 fors afweek van de database die een jaar geleden online stond. Daarnaast constateerde de onderzoekers dat de waarde van de NEx-indicator voor deze editie van de NEx fors afweek van de voorgaande editie. Hierom is besloten om contact op te nemen met het ministerie van EZK. Uit de mailconversatie bleek dat er inderdaad een fout in de online database was geslopen. Het ministerie heeft twee dagen voor de publicatie van de NEx de correcte databases aan SEO overgedragen. Helaas was dat te laat om de meest recente cijfers in dit rapport toe te voegen. Indien wij de juiste cijfers op tijd hadden ontvangen zou de hoogte van deze indicator 7 procentpunt hoger liggen dan nu het geval is (27 procent in plaats van 20 procent). De NEx-waarde zou in dat geval uitkomen op een score van 15,5 in plaats van 15,4 procent.

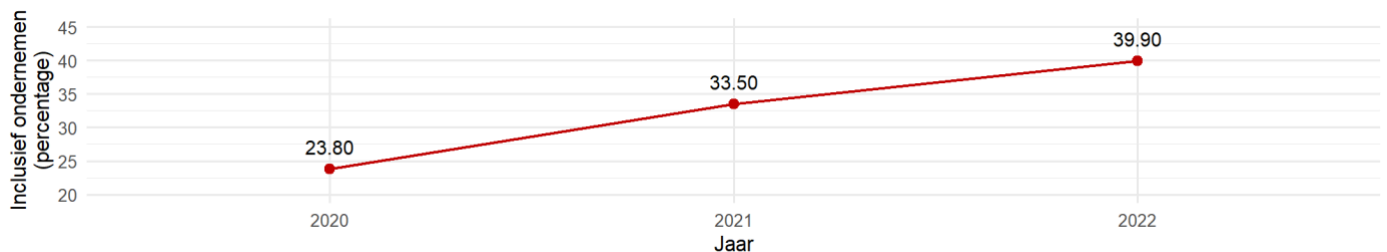
Thema 4: Inclusief ondernemen

Box 2.4 Het thema 'Inclusief ondernemen' gaat over de mate waarin de top van het Nederlandse bedrijfsleven een afspiegeling is van de Nederlandse samenleving

Het vierde thema dat MVO Nederland in de Nieuwe Businessagenda agendeert is 'Inclusief ondernemen'. MVO Nederland geeft aan dat het gemiddelde managementteam in Nederland behoorlijk eenzijdig is samengesteld, en geen goede afspiegeling van de Nederlandse samenleving is. Maar precies hoe divers is de top van het Nederlandse bedrijfsleven?

De score voor het thema 'Inclusief ondernemen' is in 2022 voor het tweede jaar op rij gestegen (zie Figuur 2.4). Deze stijging komt omdat het aandeel vrouwen op hogere posities (raad van commissarissen of raad van bestuur) de afgelopen periode is gestegen.

Figuur 2.4 De NEx-score van het thema 'Inclusief ondernemen' is 6,4 procentpunt gestegen

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2021)

Om de score op dit thema te berekenen, is gekeken naar twee indicatoren.

- De eerste NEx-indicator betreft het percentage managementleden met een niet-westerse migratieachtergrond. Het meest recente onderzoek naar het aantal managers met een niet-westerse migratieachtergrond is afkomstig uit het Arbeidsvraagpanel van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP). Uit het panel blijkt dat het aandeel managers met een niet-westerse migratieachtergrond in 2018 gemiddeld 3,6 procent was. De streefwaarde voor deze indicator is 12,6 procent. Dit percentage is gebaseerd op het aandeel mensen met een niet-westerse migratieachtergrond in het Nederlands bedrijfsleven zoals blijkt het uit Arbeidsvraagpanel. Dit levert een score op van 28,6 procent. De score in 2022 is ongewijzigd ten opzichte van de score in 2021.
- De tweede NEx-indicator betreft de genderdiversiteit op hogere posities in de top 200 Nederlandse bedrijven. De resultaten van de Bedrijvenmonitor Topvrouwen 2020 laten zien dat deze top steeds diverser is. Het gemiddelde aandeel vrouwen in de raad van bestuur (RvB) nam sinds 2018 toe van 12,6 procent naar 17,9 procent (5,3 procentpunt) en in de raad van commissarissen (RvC) van 25,8 procent naar 33,2 procent (7,4 procentpunt). De streefwaarde van de NEx-indicator is 50 procent omdat er in dat geval sprake is van een evenwichtige man-/vrouw-verdeling (zie Tabel 2.5). Eind 2021 bevinden we ons halverwege dat streefcijfer (51,1 procent).

Tabel 2.5 het aandeel vrouwen op een hogere positie in het bedrijfsleven is fors gestegen

Indicator	Eenheid	Jaar	Streefwaarde	Behaald	Wijziging t.o.v. de vorige meting (%)
Percentage niet-westerse migratieachtergrond op hogere posities in bedrijven	%	2018	12,6%	28,6%	+ 0%
Percentage vrouwen op hogere posities in bedrijven (RvB of RvC van de top 200 bedrijven)	%	2020	50%	51,1%	+ 12,7%
NEx-score Inclusief ondernemen 2022				39,9%	+ 6,4%

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2021)

Noot: De eerste indicator is gebaseerd op het SCP (Emancipatiemonitor 2020 en het Arbeidsvraagpanel 2018)

De tweede indicator is gebaseerd op de bedrijvenmonitor Topvrouwen 2020 uitgevoerd door Bureau Pouwels (2021)

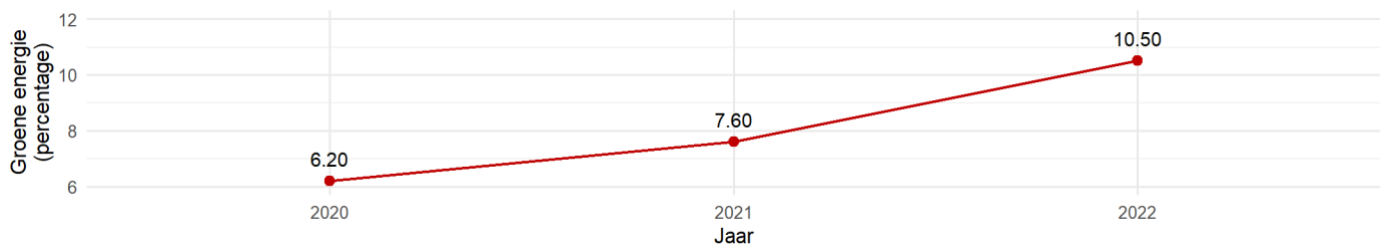
Thema 5: Groene energie

Box 2.5 In welke mate maakt het Nederlandse bedrijfsleven gebruik van hernieuwbare energie?

Het vijfde thema dat MVO Nederland in de Nieuwe Businessagenda agendeert is 'Groene energie'. Het thema schetst een ideale situatie waarin alle Nederlandse bedrijven alleen nog maar gebruikmaken van hernieuwbare energie. Het agendapunt sluit daarmee aan bij de klimaatdoelstellingen van de Nederlandse overheid, met als doel om in 2050 volledig klimaatneutraal te zijn. Maar in hoeverre maakt het Nederlandse bedrijfsleven nu al gebruik van hernieuwbare energie?

De NEx-waarde voor het thema 'Groene energie' is dit jaar met 2,6 procentpunt gestegen (zie Figuur 2.5). Dit komt omdat het totale energieverbruik in ons land wederom is gedaald (voor het eerst sinds 1992 is het verbruik onder de 3000 petajoule uitgekomen) en tegelijkertijd is het aandeel hernieuwbare energie fors is toegenomen (tot bijna 300 petajoule). Dit betreft deels een coroneffect omdat het verbruik van motorbrandstoffen voor het wegverkeer tijdens de lockdowns in 2020 fors lager was dan een jaar eerder.⁷

Figuur 2.5 De score van het thema 'Groene energie' is met 2,9 procentpunt gestegen

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2021)

Het thema 'Groene energie' kent één indicator. Deze indicator betreft het aandeel hernieuwbare energie in het totale energieverbruik van Nederlandse bedrijven in 2020. Het percentage is berekend door eerst het totale verbruik van hernieuwbare energie in Nederland te delen door het totale energieverbruik in Nederland zoals gerapporteerd door het CBS op de energiebalans. Deze indicator is vervolgens gecorrigeerd voor het groene en totale energieverbruik van huishoudens en woningen in 2019 zoals gerapporteerd door het Compendium voor de

⁷ Het CBS geeft aan dat de verkoop van motorbrandstoffen voor het wegverkeer tijdens de lockdowns in 2020 sterk afnam. Gemiddeld werd er in 2020 14 procent minder motorbenzine en 12 procent minder diesel verkocht. Tijdens de lockdown in april lag de afzet van benzine 41 procent en die van diesel 25 procent lager. Zie ook: <https://www.cbs.nl/nl-nieuws/2021/14/energieverbruik-met-3-procent-gedaald-in-2020>

Leefomgeving (CLO). De streefwaarde is voor deze indicator is 100 procent. Wanneer het volledige energieverbruik van Nederlandse bedrijven bestaat uit hernieuwbare energie worden de klimaatdoelstellingen van de overheid voor een klimaatneutrale economie in 2050 gerealiseerd.

Tabel 2.6 Het Nederlandse bedrijfsleven maakt steeds vaker gebruik van hernieuwbare energie

Indicator	Eenheid	Jaar	Streefwaarde	Behaald	Wijziging t.o.v. de vorige meting (%)
Aandeel hernieuwbare energieverbruik door bedrijven in Nederland (benadering)	%	2020	100%	10,5%	+ 2,9%
NEx-score Groene energie 2022				10,5%	+ 2,9%

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2021) o.b.v. het CBS (cijfers over 2020) en het CLO (cijfers over 2019)

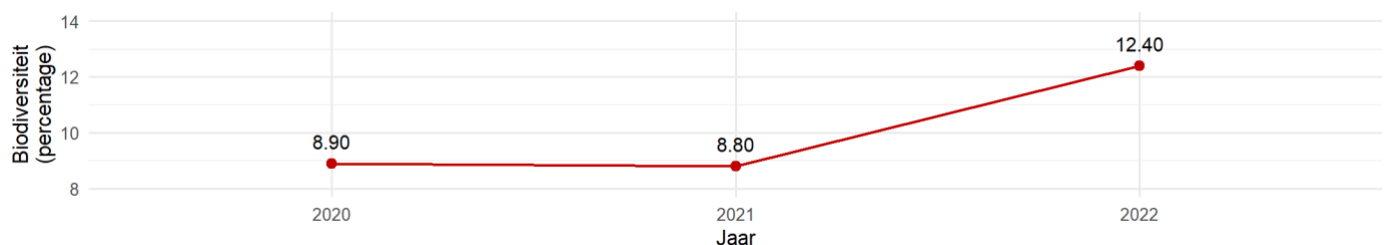
Thema 6: Biodiversiteit

Box 2.6 Het thema 'Biodiversiteit' gaat over de mate waarin Nederlandse bedrijven aandacht besteden aan hun impact op de wereldwijde biodiversiteit

Het zesde thema dat MVO Nederland in de Nieuwe Businessagenda agendeert is 'Biodiversiteit'. Het thema schetst een ideaalsituatie waarin elk Nederlands bedrijf een positieve impact heeft op de wereldwijde soortenrijkdom en de veerkracht van ecosystemen.

De score voor het thema 'Biodiversiteit' is in 2022 met 3,6 procentpunt gestegen na een kleine daling bij de vorige editie (zie Figuur 2.6). Deze stijging is gedreven door een afname in de uitstoot van broeikasgasequivalenten door Nederlandse bedrijven en een significante afname van het stikstofoverschot op de landbouwgrond. Maar presteert het Nederlandse bedrijfsleven daadwerkelijk beter dan voorgaande jaren? Uit de cijfers van de nationale rekeningen van het CBS en het CLO blijken een daling van de uitstoot van broeikasgasequivalenten en een daling van het stikstofoverschot. De vraag is echter in hoeverre dit een gevolg is van een structurele verbetering in de productieprocessen van bedrijven. Het is mogelijk dat deze indicatoren de gevolgen van de coronacrisis vangen en derhalve een incidentele in plaats van structurele verbetering van het thema 'Biodiversiteit' voorspiegelen. In de NEx-21 schreven we al over de mogelijke invloed van corona op dit thema (zie Hoofdstuk 3 van de NEx-21).

Figuur 2.6 De score van het thema 'Biodiversiteit' ligt 3,6 procentpunt hoger dan bij de vorige editie van de NEx

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2021)

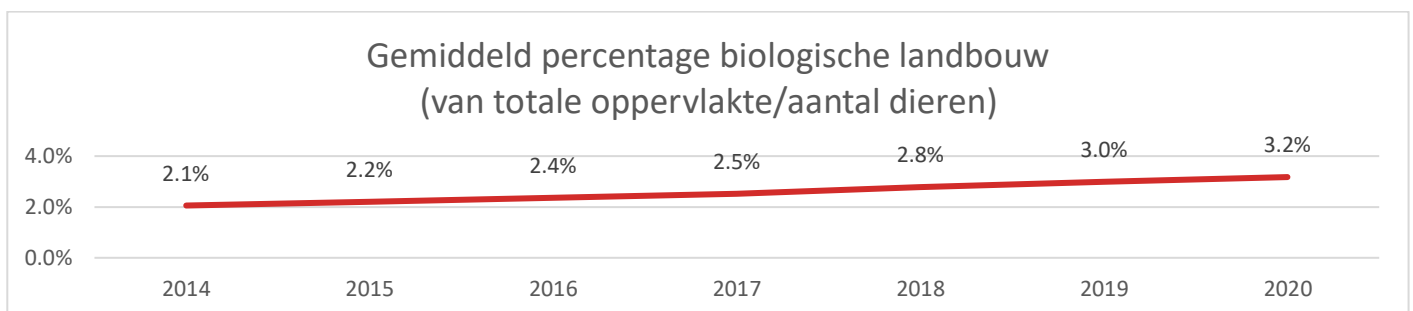
Dit thema is gebaseerd op vijf indicatoren:

- De eerste indicator van dit thema betreft de uitstoot van broeikasgassen door het Nederlandse bedrijfsleven. Om de totale uitstoot van de Nederlandse bedrijven te berekenen is de uitstoot van huishoudens en overheidsdiensten afgetrokken van de totale uitstoot (broeikas-equivalenten - emissies naar de lucht). Als

ideaalbeeld geldt het door de rijksoverheid gestelde doel voor 2050: een reductie van 95 procent ten opzichte van de uitstoot in het jaar 1990. De nationale rekeningen van het CBS rapporteren dat de totale uitstoot van broeikasgasequivalenten naar de lucht door Nederlandse bedrijven in 2020 gelijk was aan 166,6 megaton (dit betreft een voorlopig cijfer). De waarde van de indicator is berekend door de gerealiseerde vermindering (2020 t.o.v. 1990) te delen door de beoogde vermindering (2020 t.o.v. 95 procent van 1990). Het resultaat laat zien dat het Nederlandse bedrijfsleven op 16,0 procent van het beoogde doel zit. Het percentage ligt in 2020 aanzienlijk veel hoger dan in 2019 (toen betrof het cijfer nog 8,2 procent). De positieve ontwikkeling is (groten)deels toe te schrijven aan de lockdowns in 2020 (zie ook Thema 5 'Groene energie' en Hoofdstuk 3 van de NEx-21).

- De tweede indicator van het onderzoek kijkt naar de gemiddelde natuurkwaliteit van Nederland. Om de gemiddelde natuurkwaliteit uit te drukken in een cijfer gebruiken wij een index voor de gemiddelde natuurkwaliteit van land en water van het CLO. Het Nederlandse bedrijfsleven heeft een indirecte impact op natuurkwaliteit door de uitstoot van toxische stoffen naar bodem en water. Om de gemiddelde natuurkwaliteit uit te drukken in een cijfer is een index voor de gemiddelde natuurkwaliteit van land en water van het Compendium voor de Leefomgeving gebruikt. De meeste recente cijfers zijn uit 2016 en deze zijn in 2021 geactualiseerd. De streefwaarde van deze indicator is een score van 100, wat gelijk staat aan de hoogste natuurkwaliteit. Er zijn geen nieuwere cijfers gevonden voor deze indicator. Het is daarom aan te raden om deze indicator in een volgende editie van de NEx te vervangen.
- De derde indicator bekijkt het aandeel biologische landbouw als percentage van de totale Nederlandse landbouw. Biologische landbouw is gedefinieerd als het op een milieu- en diervriendelijke wijze produceren door Nederlandse bedrijven (WUR, 2019). Het percentage biologische landbouw is een gemiddelde van twee percentages: het aandeel biologisch areaal in het totale landbouwareaal en het aantal dieren in biologische landbouw als percentage van het totaal aantal dieren. De biologische aantallen zijn zoals gerapporteerd door het Compendium voor de Leefomgeving en de totale aantallen zijn zoals gerapporteerd door het CBS. De streefwaarde van deze indicator is 100 procent. Dit levert een score op van 3,2 procent (gebaseerd op cijfers uit 2020). De score is 0,2 procentpunt hoger dan in de vorige meting (zie ook Figuur 2.7).

Figuur 2.7 Het aandeel biologische landbouw stijgt sinds 2014 met gemiddeld 0,2 procent per jaar

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2021) o.b.v. cijfers van het CLO (2020) en CBS-Statline (2020)

- De vierde indicator bekijkt de impact van de Nederlandse import van de voedings- en genotmiddelenindustrie op de internationale biodiversiteit. Omdat het lastig is om de exacte impact van import op biodiversiteit vast te stellen is in overleg met IUCN Nederland besloten om in dit onderzoek te focussen op certificaten (soja, palmolie, hout, koffie, cacao en vis). De streefwaarde van deze indicator is 100 procent certificering van deze geïmporteerde voedingsmiddelen. Dit levert een score op van 64,3 procent in 2022. De score is 1,9 procentpunt hoger dan in 2021.
- Voor de laatste indicator van dit thema is gekeken naar de ontwikkeling van het stikstofoverschot voor de periode 1990-2019. In 2019 is volgens onderzoek van het Compendium voor de Leefomgeving een reductie

van 80 kiloton ten opzichte van 1990 behaald (109 kg N per hectare in 2019 ten opzichte van 189 kg N per hectare in 1990). De streefwaarde van deze indicator is een stikstofoverschot van 0 kiloton. Dit levert een score op van 42,3 procent (80 kg / 183 kg). De score van dit jaar ligt ruim hoger ten opzichte van eerdere edities van de NEx, in de NEx-21 stond deze indicator op 29,4 procent en in de NEx-20 op 36,9 procent.

Tabel 2.7 De emissie naar de lucht door Nederlandse bedrijven is fors gedaald in 2020

Indicator	Eenheid	Jaar	Streefwaarde	Behaald	Wijziging t.o.v. de vorige meting (%)
Emissie naar lucht (uitstoot broeikasgasequivalenten door Nederlandse bedrijven)	1000 Kton	2020	9.824	166.598 (16,0%)	+ 9,2%
Gemiddelde natuurkwaliteit land en water	Index (intact ecosysteem = 100)	2016	100	-1,6%	+ 0%
Gemiddeld percentage biologische landbouw (van totale oppervlakte/aantal dieren)	%	2020	100%	3,2%	+ 0,2%
Kwetsbare importen	%	2019	100%	64,3%	+ 1,9%
Stikstofoverschot op landbouwgrond	Kg/ha	2019	0	109 kg/ha (42,3%)	+ 12,9%
NEx-score Biodiversiteit 2022				12,4%	+ 3,6%

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2021)

Noot: De eerste indicator is gebaseerd op de nationale rekeningen zoals gepubliceerd door het CBS (2020)

De tweede indicator is gebaseerd op het CLO (2016)

De derde indicator is gebaseerd op het CLO (2020) en het CBS (2020)

De vierde indicator is gebaseerd op het CLO, het OEC, het CBS en DASPO

De vijfde indicator is gebaseerd op het CLO

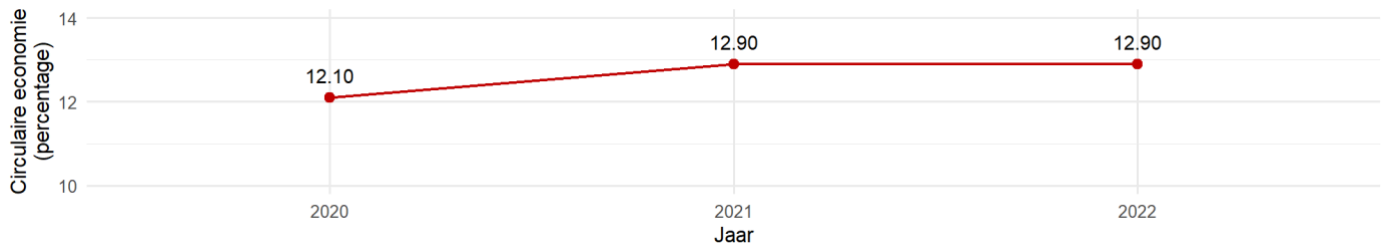
Thema 7: Circulaire economie

Box 2.7 Het thema 'Circulaire economie' gaat over de mate waarin het Nederlandse bedrijfsleven rekening houdt met de recycling van primaire materialen

Het zevende en tevens laatste thema dat MVO in de Nieuwe Businessagenda agendeert is de 'Circulaire economie'. Het thema schetst een ideale situatie waarin honderd procent van de gebruikte materialen bestaat uit gerecycled materiaal. In een circulaire economie bestaat geen afval; grondstoffen worden steeds opnieuw gebruikt. Het kabinet heeft als doelstelling een volledige circulaire economie in 2050. Maar in hoeverre houdt het Nederlandse bedrijfsleven rekening met de recycling van primaire materialen in hun dagelijkse bedrijfsvoering?

De score voor het thema 'Circulaire economie' is in 2022 gelijk aan de score van de vorige editie van de NEx (zie Figuur 2.8). Het meest recente onderzoek van het CLO naar de *cyclical material use rate* (CMUR) in Nederland dateert van 2016.

Figuur 2.8 De score van het thema 'Circulaire economie' is gelijk aan de score bij de vorige editie van de NEx

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2021)

Het thema circulaire economie kent één indicator. Deze indicator betreft de *cyclical material use rate* (CMUR). De CMUR deelt het secundair materiaalgebruik door het totale materiaalgebruik, inclusief biomassa en alle fossiele grondstoffen, in Nederland. Op basis van het beschikbare onderzoek is er geen onderscheid te maken tussen de rol van het bedrijfsleven, de overheid en huishoudens. Het CLO heeft vastgesteld dat in 2016 in Nederland zo'n 12,9 procent secundair materiaal werd ingezet ten opzichte van het totale materiaalgebruik, inclusief biomassa en alle fossiele grondstoffen. Het CLO, PBL en het CBS hebben geen recentere cijfers gepubliceerd aangaande het secundair materiaalgebruik in Nederland. De streefwaarde voor deze indicator is 100 procent. Deze streefwaarde is conform de doelstelling van het kabinet: een volledige circulaire economie in 2050. Dit levert een score van 12,9 procent op in 2022. De NEx-score in 2022 is gelijk aan de score in 2021.

Tabel 2.8 Indicatoren thema circulaire economie

Indicator	Eenheid	Jaar	Streefwaarde	Behaald	Wijziging t.o.v. de vorige meting (%)
<i>Cyclical material use rate</i> (aandeel inzet secundair materiaal in totale materiaalgebruik, exclusief biomassa)	%	2016	100%	12,9%	+ 0%
NEx-score Circulaire economie 2022			Gewogen	12,9%	+ 0%

Bron: SEO Economisch Onderzoek o.b.v. het CLO (2016)

Noot: Zie: <https://www.clo.nl/indicatoren/nl0621-inzet-van-secundaire-materialen-circular-material-use-rate-cmur>

Ook Eurostat heeft gegevens over het circulaire materiaalgebruik over Nederland. Net als de cijfers van het CLO zijn ook deze cijfers niet actueel; in 2018 heeft Eurostat voor het laatst een tijdsreeks 2010 tot en met 2016 gepubliceerd (zie Tabel 2.9). Daarnaast valt op dat in absolute zin deze CMUR zoals gerapporteerd door Eurostat circa twee keer zo hoog ligt als de CMUR zoals gerapporteerd door het CLO. Dit komt omdat de twee instellingen een verschillende manier van berekenen hebben. Wij verwijzen de geïnteresseerde lezer naar de notitie die het PBL in samenwerking met het CBS en Circle Economy op 3 juni 2020 heeft gepubliceerd. In deze notitie zijn de verschillende indicatorberekeningen vergeleken en is inzichtelijk gemaakt welke keuzes zijn gemaakt bij het opstellen van de verschillende waarden.

Tabel 2.9 Volgens Eurostat is de CMU rate sinds 2010 met 4,6 procent gestegen

Jaar	CMUR (%)
2010	25,4 %
2011	25,3 %
2012	26,6 %
2013	27,3 %

2014	26,7 %
2015	25,9 %
2016	29,0 %

Bron: SEO Economisch Onderzoek o.b.v. Eurostat (2018)

Noot: Zie: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/9407565/KS-FT-18-009-EN-N.pdf/b8efd42b-b1b8-41ea-aaa0-45e127ad2e3f>

2.2 De afstand tot de nieuwe economie

Tussen de 14,0 en 16,8 procent van de Nederlandse economie valt als 'nieuw' te classificeren. Om tot deze conclusie te komen zijn in totaal 17 indicatoren verdeeld over zeven verschillende thema's onderzocht. Tabel 2.10 bevat een overzicht van de bevindingen voor elk van deze thema's.

Tabel 2.10 Het eindcijfer van de NEx is een gewogen gemiddelde van de zeven thema's

Thema / indicator	Score (ondergrens)	Score (bovengrens)	Weging
1. Nieuwe rijkdom		6,5%	
- Milieugerelateerde KPI's		8,0%	3
- Duurzame pensioenfondsen		2,0%	1
- Duurzame verzekeraars		6,7%	1
2. Echte prijzen		18,2%	
- Milieubelastingen en -heffingen	17,0%	50,8%	1
- Aandeel bedrijven	0,0%	5,0%	1
3. Transparante ketens		7,4%	
- IMVO-convenanten		12,9%	3
- Transparantiebenchmark		19,6%	1
- Webscraping		0,2%	4
4. Inclusief ondernemen		39,8%	
- Etniciteit van leidinggevenden		28,6%	1
- Geslacht van leidinggevenden		51,1%	1
5. Groene energie		10,5%	
- Aandeel hernieuwbare energie		10,5%	1
6. Biodiversiteit		12,4%	
- Uitstoot broeikasgassen		16,0%	3
- Natuurkwaliteit		-1,6%	6
- Biologische landbouw		3,2%	1
- Kwetsbare importen		64,3%	1
- Stikstofoverschot		42,3%	1
7. Circulaire economie		12,9%	
- Mate van hergebruik		12,9%	1
NEx-22	14,0%	16,8%	

Noot: De weging binnen de thema's is in overleg met MVO Nederland tot stand gekomen en gebaseerd op datgene wat MVO Nederland belangrijk vindt. Elk van de zeven thema's weegt even zwaar mee. De weging is gelijk aan voorgaande keer. In Bijlage A is toegelicht waarom sommige indicatoren zwaarder meetellen dan andere.

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2021).

Van een bandbreedte naar één cijfer

Net als bij eerdere edities van de NEx jaar heeft MVO Nederland behoefte aan één getal in plaats van een bandbreedte. Het getal dat MVO Nederland hiervoor kan gebruiken is 15,4 procent. Dit percentage is een gemiddelde van de bandbreedte die SEO Economisch Onderzoek heeft vastgesteld (een ondergrens van 14,0 procent en een bovengrens van 16,8 procent).

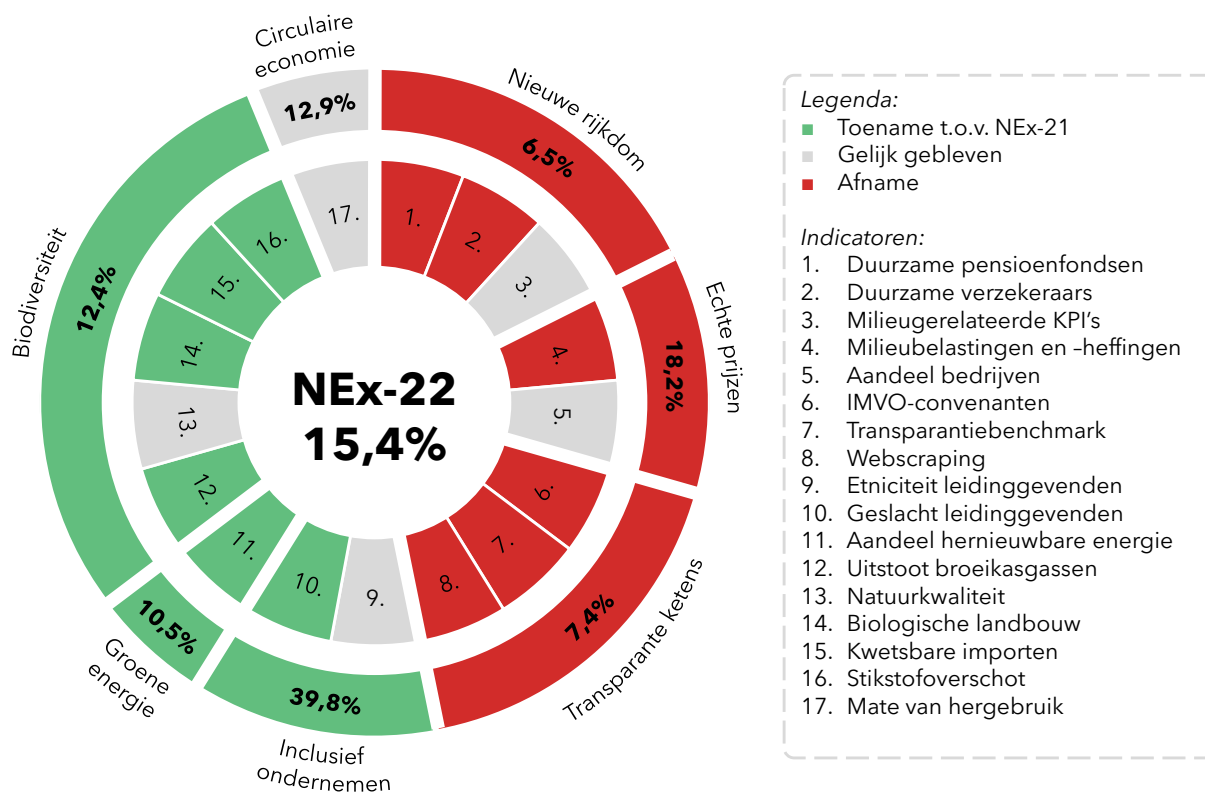
Wat betekent het percentage?

De NEx geeft weer welk percentage van het Nederlandse bedrijfsleven als ‘nieuw’ te classificeren valt. Om dit te onderzoeken is er voor zeven thema’s naar de meest recente waarde van 17 indicatoren gezocht. De thema’s zijn gebaseerd op de Nieuwe Businessagenda van MVO Nederland. De indicatoren zijn door SEO en MVO Nederland gezamenlijk geselecteerd. Daarbij is vooral gekeken naar indicatoren die ons iets vertellen over het Nederlandse bedrijfsleven (en niet over overheid of consumenten). Hiermee onderscheidt de NEx zich van andere studies zoals de Monitor Brede Welvaart van het CBS en de Brede Welvaartsindicator van de Rabobank, zie ook volgend hoofdstuk.

Hoe ontwikkelt de NEx zich?

In 2020 scoorde het Nederlandse bedrijfsleven een gemiddeld percentage van 12,1 procent op de NEx. In 2021 was dit cijfer opgelopen tot 14,1 procent. In 2022 is dit cijfer opgelopen tot 15,4 procent. Figuur 2.9 laat voor ieder thema van de NEx zien hoe het cijfer zich sinds de vorige editie van de NEx heeft ontwikkeld.

Figuur 2.9 De waarde van de NEx-22 is 15,4. Deze positieve ontwikkeling is gedreven door drie thema’s

De positieve ontwikkeling van de NEx-22 is gedreven door drie thema's:

- Voor het thema **Inclusief ondernemen** is de stijging te verklaren door een toename in het aandeel vrouwen op hogere posities (raad van commissarissen of raad van bestuur). Het gemiddelde aandeel vrouwen in de raad van bestuur nam sinds 2018 toe van 12,6 procent naar 17,9 procent (5,3 procentpunt) en in de raad van commissarissen van 25,8 procent naar 33,2 procent (7,4 procentpunt);
- Voor het thema **Groene energie** is de NEx-waarde dit jaar met 2,6 procentpunt gestegen. Dit komt enerzijds omdat het totale energieverbruik in ons land wederom is gedaald (voor het eerst sinds 1992 is het verbruik onder de 3000 petajoule uitgekomen). Anderzijds is het aandeel hernieuwbare energie fors toegenomen (tot bijna 300 petajoule). Belangrijke oorzaak van de toename was dat het verbruik van motorbrandstoffen voor het wegverkeer tijdens de lockdowns flink afnam;
- Voor het thema **Biodiversiteit** is er zowel een scherpe afname in de uitstoot van broeikasgasequivalenten door Nederlandse bedrijven gemeten als een afname van het stikstofoverschot op landbouwgrond.

Wijzigingen in de onderzoeksmethodiek

Hieronder zijn de wijzigingen in de onderzoeksmethodiek toegelicht:

1. Een herijking van het instrument dat de Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling (VBDO) hanteert in haar jaarlijkse verzekeraarsbenchmark verklaart waarom de score (6,7 procent) lager ligt dan bij de NEx 2021 terwijl het aantal verzekeraars dat een 4 of hoger scoort volgens de benchmark gelijk is gebleven. Het ideaalbeeld schetst een situatie waarin alle verzekeraars actief rekening houden met duurzaamheid in hun beleggingsbeslissingen. Een score van 4 of hoger is een indicatie dat verzekeraars duurzaamheid op de agenda hebben staan. Omdat het totaal aantal beoordeelde verzekeraars verhoogd is van 29 naar 30 valt de score in procenten lager uit omdat het absolute aantal (2) verzekeraars dat een score van 4 of hoger behaalt gelijk is gebleven ten opzichte van de NEx-21;
2. Voor de berekening van de totale monetaire milieuschade was in de voorgaande edities van de NEx gebruikgemaakt van een berekening gedaan door het PBL (2018 op basis van cijfers uit 2015). Dit cijfer is daarna niet nogmaals uitgebracht gepubliceerd. In deze editie van de NEx is daarom een berekening gemaakt van de totale monetaire milieuschade (met behulp van de methodiek zoals het PBL deze destijds had gerapporteerd, zie Bijlage B). Daarnaast is er in dit onderzoek (in tegenstelling tot het PBL) op de grootste post rekening gehouden met de 'efficiënte CO₂-prijs' in het tweegradenscenario. Hoewel wij door de berekening een update van de cijfers hebben kunnen maken, zien we tegelijkertijd dat de bandbreedte voor het thema 'Echte prijzen' fors is toegenomen. Er is dus meer onzekerheid dan voorheen.

3 De NEx in context

Terwijl andere indices focussen op de consumptiezijde is de NEx de enige index specifiek gericht op het Nederlandse bedrijfsleven (de productiezijde). De uitkomsten zijn lastig te vergelijken door verschillende gehanteerde schalen en thema's. Ook hebben sommige indices naast Nederland als geheel ook regionale uitsplitsingen of internationale vergelijkingen.

Door de NEx te vergelijken met andere indices van brede welvaart kunnen de wij resultaten in perspectief plaatsen. Ook biedt het mogelijk inzichten voor verdieping van de NEx in komende jaren. In dit hoofdstuk vergelijken wij de NEx met de:

- Monitor Brede Welvaart & de SDG's (CBS);
- Brede Welvaartsindicatoren (Universiteit Utrecht & RaboResearch);
- Nationale SDG Rapportage (Rijksoverheid i.s.m. verschillende maatschappelijke organisaties); en de
- Better Life Index (OESO).

3.1 Verschillen met andere monitoren

Tabel 3.2 toont een overzicht van enkele kenmerken van de NEx en een aantal andere metingen op het gebied van brede welvaart. De belangrijkste verschillen tussen de NEx en de andere metingen zijn als volgt:

- **Richting:** de NEx focust volledig op het Nederlandse bedrijfsleven (de productiezijde van de markt) terwijl andere monitoren voornamelijk gericht zijn op de mensen (de consumptiezijde van de markt). Alleen de Nationale SDG Rapportage gaat ook in op de rol van het bedrijfsleven en financiële instellingen bij het behalen van de duurzame ontwikkelingsdoelen en enkele SDG's in de Monitor Brede Welvaart hebben ook betrekking op het bedrijfsleven;⁸
- **Uitkomsten:** de NEx toont de afstand tot de situatie die volgens MVO Nederland 'ideaal' is ('normatief'). Daarmee heeft de NEx als enige een maximum: 100 procent. Andere monitoren rapporteren slechts een gemiddelde van enkele gestandaardiseerde indicatoren of bevatten helemaal geen kwantitatieve uitkomstmaat;
- **Thema's:** omdat de NEx gebaseerd is op de Nieuwe Businessagenda van MVO Nederland zijn er andere thema's geselecteerd. Zo is de NEx de enige benchmark die bijvoorbeeld kijkt naar de 'inclusiviteit' bij leidinggevenden of de mate waarin het Nederlandse bedrijfsleven 'echte prijzen' hanteert;
- **Geografische afbakening:** de NEx toont de resultaten voor het Nederlandse bedrijfsleven als geheel terwijl andere monitoren ook regionale uitsplitsingen of internationale vergelijkingen bieden. De NEx beoogt dit in de toekomst verder uit te bouwen; zo werken SEO Economisch Onderzoek en MVO Nederland samen met RaboResearch bij de ontwikkeling van de NEx-T (een landelijke enquête onder Nederlandse bedrijven met daarin een optie tot het maken van regionale uitsplitsingen);
- **Trends:** De NEx is tot nu toe voornamelijk gericht op de afstand tot het ideaalbeeld in een bepaald jaar terwijl andere monitoren zich focussen op de trends over een bepaalde periode. Dit jaar zijn voor het eerst de kortetermijntrends van de thema's in kaart gebracht.

⁸ Bijvoorbeeld SDG9 (Industrie, innovatie en infrastructuur) en SDG12 (verantwoorde consumptie en productie).

Allereerst valt op dat de NEx volledig gericht is op het Nederlandse bedrijfsleven (de productiezijde) terwijl de andere monitoren meer gericht zijn op mensen (de consumptiezijde). Dit is bijvoorbeeld af te lezen aan enerzijds thema's als 'echte prijzen' en 'transparante ketens' bij de NEx en anderzijds thema's als 'subjectief welzijn', 'wonen', 'samenleving' en 'gezondheid' bij de Monitor Brede Welvaart, 'tevredenheid onder mensen', 'huishoudinkomen', en 'levensverwachting' bij de Brede Welvaartsindicatoren (BWI) en 'geen honger' bij de Sustainable Development Goals (SDG's). Sommige thema's komen deels op een andere manier terug: Inclusief ondernemen bij de NEx en (gender)ongelijkheid bij andere indices. Ook natuurgerelateerde thema's komen in alle monitoren terug, maar op een verschillende manier: circulariteit, biodiversiteit, duurzame energie, milieu of emissies. Andere thema's en indicatoren verschillen aanzienlijk. Alleen de dimensies voor de BWI en de Better Life Index (BLI) komen overeen en ook de door de VN opgestelde 17 ontwikkelingsdoelen (de SDG's) met 169 subdoelen zijn uniform. De NEx is daarentegen de enige benchmark die specifiek kijkt naar bijvoorbeeld inclusiviteit bij leidinggevenden of het hanteren van echte prijzen in het bedrijfsleven.

Daarnaast verschillen de uitkomsten tussen de diverse monitoren. De resultaten lopen uiteen op het gebied van geografische afbakening, de gehanteerde schaal en ook op het soort conclusies dat eruit getrokken kan worden. De NEx rapporteert met een percentage de afstand van het Nederlandse bedrijfsleven tot het ideaalbeeld van de nieuwe economie op basis van zeven thema's op het gebied van circulair, klimaatpositief en inclusief ondernemen met eerlijke en transparante ketens. De Monitor Brede Welvaart kijkt ondertussen naar Nederlandse regio's en de positie van Nederland in de EU en ook de BWI onderzoeken Nederlandse regio's. Tegelijkertijd analyseert en rangschikt de BLI verschillende landen op het gebied van brede welvaart.

De BWI heeft net als de NEx een enkele index als resultaat, in dit geval genormaliseerd op een schaal van 0 tot 1. De BLI doet iets soortgelijks met een schaal van 0 tot 10 voor de 11 dimensies, waarbij een gemiddelde geldt als de basis voor de rangschikking. Beide metingen hanteren dezelfde wegen voor de verschillende indicatoren. De meest recente resultaten van deze monitoren verschillen voor Nederland erg van elkaar: 15,4 van de 100 procent, 0,66 van de 1⁹ en 7,7 van de 10¹⁰ voor respectievelijk de NEx, BWI en BLI. Bij de BLI komt Nederland daarmee uit op de zevende plaats tussen veertig landen.

De Monitor Brede Welvaart rapporteert niet één indexcijfer om brede welvaart te meten, maar toont in plaats daarvan verschillende radardiagrammen voor de korte- en langetermijnontwikkelingen van Nederland binnen de EU voor de brede welvaart hier en nu, later en elders. Voor de SDG's rapporteert de Monitor Brede Welvaart de stand en trends van Nederland voor de verschillende SDG's en de positie van Nederland binnen de EU. De Nationale SDG Rapportage van de Rijksoverheid rapporteert daarentegen alleen de kwalitatieve ontwikkelingen en beleidsplannen voor de ontwikkelingsdoelen en verwijst naar de Monitor Brede Welvaart voor de kwantitatieve uitwerking. De Nationale SDG Rapportage is mede opgesteld door verschillende maatschappelijke organisaties (waaronder ook MVO Nederland), zoals decentrale overheden, het bedrijfsleven, kennisinstellingen en jongeren die allen rapporteren over hun ontwikkelingen en aandachtsgebieden.

⁹ In de BWI-2019 is het cijfer 0,66 niet expliciet genoemd. Dit cijfer is afgelezen uit Figuur 4 op pagina 5 (oranje staaf). Het doel van deze BWI-indicator is om de elf dimensies in één indicator samen te brengen en de indicator is ingezet om de samenhang en mogelijke uitruilen tussen de dimensies te benadrukken. De interpretatie van deze indicator verschilt zodoende wezenlijk van de interpretatie van de NEx.

¹⁰ In de BLI-2020 is het cijfer 7,7 niet expliciet genoemd. Dit cijfer betreft een afgerond ongewogen gemiddelde van de 11 thema's (Housing: 7.3, Income: 3.3, Jobs: 8.3, Community: 6.5, Education: 7.4, Environment: 7.2, Civic engagement: 7.8, Health: 8.4, Life Satisfaction: 9.3, Safety: 9.2, Work-Life Balance: 9.5). Dit gemiddelde percentage strookt met de infographic die de OECD Better Life Index op haar website heeft gepubliceerd. Zie ook: <https://www.oecdbetterlifeindex.org/>. Alle onderliggende indicatoren zijn op deze website besproken: <https://www.oecdbetterlifeindex.org/countries/netherlands/>

3.2 Doorontwikkeling van de NEx

Op basis van voorgaande dwarsverbandenstudie is het mogelijk om nader in te gaan op enkele interessante aandachtspunten voor volgende edities van de NEx. Zo is het mogelijk om de resultaten van de NEx voor sommige thema's in internationaal perspectief te plaatsen. Daarnaast is het een optie om op basis van de huidige thema's en de bijbehorende indicatoren verder terug te kijken op de stand van de NEx van vóór de eerste publicatie in 2020. Tot slot kunnen volgende edities kijken naar thema's die niet in de NEx voorkomen, maar die wellicht wel relevant en interessant zijn voor de rol van het Nederlandse bedrijfsleven in de 'nieuwe economie'. Zo bieden de thema's in onderstaande tabel nieuwe interessante invalshoeken voor toekomstige edities van de NEx:

Tabel 3.1 Mogelijke nieuwe thema's vervolgedities NEx

Mogelijk nieuw thema	Mogelijke indicator
Balans tussen werk en privé	<ul style="list-style-type: none"> • Aantal werkuren • Flexibele arbeidsrelatie • Tevredenheid met vrije tijd • Tevredenheid met werk (werknemers)
Verschillende vormen van armoede (en de relatie met het werkgeverschap van het bedrijfsleven)	<ul style="list-style-type: none"> • Werkloosheid • Aantal openstaande/gevulde vacatures • Aantal stages; erkende leerbedrijven
Verschillende vormen van ongelijkheid (en de relatie met het werkgeverschap van het bedrijfsleven)	<ul style="list-style-type: none"> • Loonkloof man/vrouw • Loonkloof wel/geen migratieachtergrond • Ongelijk succes bij het vinden van een stage wel/geen migratieachtergrond
Borging privacy van het Nederlandse bedrijfsleven	<ul style="list-style-type: none"> • Interventies door Autoriteit Persoonsgegevens

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2021)

Tabel 3.2 NEx vergeleken met andere brede welvaartsindicatoren

Index	Door	Sinds	Gericht op	Meting	Focus thema's	Recente uitkomsten
Nieuwe Economie-index (NEx)	MVO Nederland, SEO Economisch Onderzoek	2020	<ul style="list-style-type: none"> • Bedrijfsleven (NL), thema's uit Nieuwe Businessagenda 	<ul style="list-style-type: none"> • 1 index ten opzichte van ideaalbeeld, gebaseerd op 7 thema's met 17 indicatoren 	<ul style="list-style-type: none"> • Circulair, klimaatpositief en inclusief ondernemen met eerlijke en transparante ketens 	<ul style="list-style-type: none"> • 15,4 / 100% (2022) (stijging)
Monitor Brede Welvaart & de SDG's	CBS	2018	<ul style="list-style-type: none"> • Mensen (NL in EU, regio's in NL), welvaart op drie niveaus: hier en nu, later, & elders • Sustainable Development Goals van de VN (SDG's, in NL) 	<ul style="list-style-type: none"> • Radardiagrammen met brede welvaartstrends (op korte en lange termijn) voor de drie niveaus met verschillende onderliggende thema's en indicatoren • Stand en trends 17 SDG's (en 255 onderliggende indicatoren voor 169 subdoelen) in NL en positie NL in EU 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Brede welvaart</i>: Materiële welvaart, menselijk & sociaal kapitaal, gezondheid, vrije tijd, samenleving, welzijn, wonen, veiligheid, milieu • <i>SDG's</i>: Armoede, voeding, werk, gezondheid, welzijn, onderwijs, ongelijkheid, milieu, natuur 	<ul style="list-style-type: none"> - (niet 1 uitkomst)
Brede Welvaarts-Indicatoren (BWI)	Universiteit Utrecht, RaboResearch	2016	<ul style="list-style-type: none"> • Mensen (regio's in NL) 	<ul style="list-style-type: none"> • 1 index, gebaseerd op 11 dimensies (ontwikkelingen t.o.v. 2003) 	<ul style="list-style-type: none"> • Wonen, inkomen, arbeid, samenleving, onderwijs, milieu, maatschappelijke betrokkenheid, gezondheid, welzijn, veiligheid, werkbalans 	<ul style="list-style-type: none"> • >0,66 / 1 (2019) (stijging)
Nationale SDG Rapportage	Rijksoverheid (i.s.m. verschillende maatschappelijke organisaties)	2017	<ul style="list-style-type: none"> • Sustainable Development Goals van de VN (SDG's, in NL) 	<ul style="list-style-type: none"> • SDG-relevante ontwikkelingen voor: Rijksoverheid, decentrale overheden, bedrijfsleven en financiële instellingen, maatschappelijk middenveld, kennisinstellingen, jongeren, en mensenrechten 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>SDG's</i>: Armoede, voeding, werk, gezondheid, welzijn, onderwijs, ongelijkheid, milieu, natuur 	<ul style="list-style-type: none"> - (niet 1 uitkomst)
Better Life Index (BLI)	OESO	2011	<ul style="list-style-type: none"> • Mensen (internationaal welzijn) 	<ul style="list-style-type: none"> • 40 landen op 11 dimensies gescoord op schaal 0-10 met 24 onderliggende indicatoren 	<ul style="list-style-type: none"> • Wonen, inkomen, arbeid, samenleving, onderwijs, milieu, maatschappelijke betrokkenheid, gezondheid, welzijn, veiligheid, werkbalans 	<ul style="list-style-type: none"> NL: 7,7 / 10 (7^e) (2020)

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2021)

Literatuur

- Bergsma, G., et al. (2014). Benchmark Biodiversiteit. De impact op biodiversiteit van Nederlandse sectoren en bedrijven, Publicatienummer: 14.2A38.29, CE Delft.
- CBS (2020). Nationale rekeningen 2020 (erratum). Den Haag: CBS.
- Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) en Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP). (2020). Emancipatiemonitor 2020.
- Drissen, E., & Vollebergh, H. (2018). Monetaire Milieuschade in Nederland. Een verkenning. PBL Planbureau voor de Leefomgeving, Den Haag, 2018. PBL-publicatienummer: 3206.
- Heck, V., & de Jong, R. (2019). Duurzaam beleggen voor particulieren via banken. VBDO.
- Hendriksen, B. & Tholen, J. (2014). MVO Sector Risico Analyse. Aandachtspunten voor dialoog, KPMG Advisory N.V.
- Nederlandse Emissieautoriteit (2020). Veilingmonitor 2020.
- Oerlemens, N., et al. (2012). Living Planet Report 2012. Nederlandse editie – Samenvatting, Wereld Natuur Fonds.
- Potting, J., et al. (RIVM) (2018). Circulaire economie: Wat we willen weten en kunnen meten. Systeem en nulmeting voor monitoring van de circulaire economie in Nederland. PBL-publicatienummer: 2970, Planbureau voor de Leefomgeving.
- Pouwels, B. Brink van den, M. (2020). Bedrijvenmonitor Topvrouwen 2020 zonder wet geen voortgang.
- Reinhoudt, J., & Teuns, A. (2019). De Nieuwe Businessagenda 2019. De snelste route naar de nieuwe economie, Utrecht: MVO Nederland.
- Rijksuniversiteit Groningen en Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants. (2018). CO₂ staat nauwelijks op de financiële agenda.
- Krausmann, F. et al. (2009). Growth in global materials use, GDP and population during the 20th century. *Ecological Economics*, 68(10), 2696-2705.
- Remkes, J., et al. (2019). Niet alles kan. Eerste advies van het Adviescollege Stikstofproblematiek. Aanbevelingen voor korte termijn, Amersfoort: Adviescollege Stikstofproblematiek.
- SER (2019). Diversiteit in de Top, Tijd voor versnelling. Deel II Analyse, SER.
- van Berkel, J., et al. (2019). Materiaalstromen in Nederland. Materiaalmonitor 2014-2016, gereviseerde cijfers. Den Haag: CBS.

Internetbronnen

Biologische landbouw. Geraadpleegd op 20-11-2021 van <https://www.wur.nl/nl/Onderzoek-Resultaten/Onderzoeksprojecten-LNV/Expertisegebieden/Beleidsondersteunend-onderzoek/Afgeronde-projecten/Biologische-landbouw.htm>

CBS Statline: Energiebalans; aanbod en verbruik, sector. Geraadpleegd op 21-11-2021 van <https://www.cbs.nl/nl-nl/cijfers/detail/83989NED>

CLO indicatoren ecosystemen. Geraadpleegd op 18-11-2021 van [Zoekresultaten | Compendium voor de Leefomgeving \(clo.nl\)](#)

Compendium voor de Leefomgeving. (2020). Circulair Material Use Rate (CMUR) 2010-2016. Geraadpleegd op 20-11-2021 van <https://www.clo.nl/indicatoren/nl0621-inzet-van-secundaire-materialen-circular-material-use-rate-cmur>

De Transparantiebenchmark. Geraadpleegd op 08-12-2021 van <https://www.transparantiebenchmark.nl/>

IMVO-convenanten. Geraadpleegd op 15-11-2021 van <https://www.imvoconvenanten.nl/nl/waarom/stand-van-zaken>

MVO Nederland. De nieuwe businessagenda. Geraadpleegd op 15-11-2021 van <https://www.mvonderland.nl/de-nieuwe-business-agenda/>

Nederland circulair in 2050. Geraadpleegd op 20-11-2021 van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/circulaire-economie/nederland-circulair-in-2050>

Rijksoverheid stimuleert duurzame energie. Geraadpleegd op 21-11-2021 van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/duurzame-energie/meer-duurzame-energie-in-de-toekomst>

Schone kleren campagne. Geraadpleegd op 18-11-2021 van <https://www.schonekleren.nl/wp-content/uploads/2019/06/TailoredWages-Full-Report-in-English.pdf>

VBDO (2021). Benchmark on Responsible Investment by Pension Funds in the Netherlands 2021. Geraadpleegd op 20-11-2021 van <https://www.vbdo.nl/2021/08/presentatie-benchmark-duurzaam-beleggen-door-nl-pensioenfondsen-2021/>

VBDO (2021). Benchmark on Responsible Investment by Insurance Companies in the Netherlands 2021. Geraadpleegd op 20-11-2021 van <https://www.vbdo.nl/2021/04/presentatie-benchmark-duurzaam-beleggen-door-verzekeraars-2021/>

Kantelpunt

MVO Nederland heeft meerdere referenties gebruikt om het kantelpunt bij 20 procent te onderbouwen:

1. <https://www.eur.nl/nieuws/er-nog-een-crisis-nodig-voor-het-echte-kantelpunt>
2. <https://wagingnonviolence.org/2012/01/you-only-need-10-percent-the-science-behind-tipping-points/>
3. <https://www.psychologytoday.com/us/blog/how-behavior-spreads/201905/the-25-percent-tipping-point-social-change>

Bijlage A Uitleg weging indicatoren

De weging van de indicatoren is in overleg met MVO Nederland tot stand gekomen. Elk van de zeven thema's weegt even zwaar mee. Ook binnen elk thema zijn keuzes gemaakt voor de weging. Indicatoren wegen even zwaar, tenzij één indicator duidelijk belangrijker is dan een andere. De keuze van de weging is soms lastig, door een gebrek aan objectieve criteria om de weging uit af te leiden. Daarom is er bij de weging ook uitgegaan van wat MVO Nederland belangrijk vindt.

De thema's Groene energie en Circulaire economie bestaan uit één indicator, de overige thema's uit meerdere indicatoren. Het thema Echte prijzen bestaat uit twee indicatoren. Omdat er bij dit thema geen onderbouwing is om de ene indicator zwaarder mee te wegen dan de andere, wegen beide indicatoren even zwaar mee.

Het thema Nieuwe rijkdom bestaat uit vier indicatoren. De laatste drie gaan over duurzaamheid in de financiële sector en wegen samen even zwaar (weging 1) als de eerste indicator (weging 3). Bij het thema Transparante ketens weegt de indicator omtrent het gebruik van sleutelwoorden op websites zwaarder (weging 4) dan de transparantiebenchmark (weging 1). Dit omdat de Transparantiebenchmark alleen naar grote bedrijven kijkt en alleen naar de transparantie van het bedrijf in het algemeen, en niet specifiek naar de keten. De IMVO-convenanten krijgen weging 3 mee. Dit omdat deze convenanten misstanden in de keten tegengaan.

Het thema Biodiversiteit bestaat uit vijf indicatoren. Omdat de gemiddelde natuurkwaliteit van land en water een vrij compleet beeld geeft van de stand van de biodiversiteit in Nederland, is ervoor gekozen om dit thema het zwaarst te wegen; deze indicator weegt even zwaar als de overige indicatoren samen (weging 6). Daarnaast weegt de emissie van broeikasgassen van de Nederlandse bedrijven zwaarder dan de overige indicatoren (weging 3), omdat bedrijven hier direct impact op uitoefenen. Ook bleek uit het onderzoek van Bergsma et al. (2014) dat bedrijven met hun broeikasgasemissies veel impact hebben op biodiversiteit. De overige indicatoren wegen minder zwaar (alle drie weging 1).

Bijlage B Monetaire milieuschade

Tabel B 1 Emissies, milieuprijzen en monetaire milieuschade van de meest relevante stoffen

		Emissie (in kton)	Prijs (in €/T)	Schade (in mln. euro)	Ondergrens 2°C	Bovengrens 2°C	
Emissies naar lucht					€ 31.476	€ 33.590	€ 94.305
Klimaat (broeikasgassen)							
Koolstofdioxide	CO ₂	153600	€ 72,30**	€ 11.105			
Methaan	CH ₄	17200*	€ 72,30**	€ 1.244			
Distikstofoxide	N ₂ O	7900*	€ 72,30**	€ 571			
Fluorhoudende gassen (HFK/PFK/SF ₆)	HFK's	2000*	€ 72,30**	€ 145			
<i>subtotaal</i>					€ 13.065	€ 15.179	€ 75.894
Luchtverontreiniging NEX-stoffen							
Zwaveloxiden	SO ₂	26,8	€ 24.900	€ 667			
Stikstofoxiden	NO _x	333,7	€ 34.700	€ 11.579			
Ammoniak	NH ₃	123,1	€ 30.500	€ 3.755			
NMVOS		241,4	€ 2.100	€ 507			
Grover fijnstof	PM ₁₀	30,2	€ 4.930	€ 149			
Fijnere fijnstof	PM _{2,5}	17,9	€ 79.500	€ 1.423			
<i>Subtotaal</i>					€ 18.080	€ 18.080	€ 18.080
Luchtverontreiniging overige stoffen							
Chloorfluorkoolstoffen	CFK's	0,1	€ 435.595	€ 33			
hydrochloorfluorkoolstoffen	HCFK's	0,7	€ 93.135	€ 65			
Kwik	Hg	0,0007	€ 34.500.000	€ 25			
Lood	Pb	0,0088	€ 5.910.000	€ 52			
Overige zware metalen				€ 13			
Koolstofmonoxide	CO	614	€ 96	€ 59			
Fluoriden, anorganisch	HF	0,5	€ 57.000	€ 26			
Formaldehyde	CH ₂ O	1	€ 26.300	€ 32			
Overige Stoffen lucht (32)				€ 26			
<i>Subtotaal</i>					€ 331	€ 331	€ 331
Emissies naar water					€ 86	€ 86	€ 86
Stikstof	N	23	€ 3.110	€ 71			
Fosfor	P	3	€ 1.900	€ 6			
Zware metalen (14)				€ 6			
Overige stoffen water (58)				€ 3			
Emissies naar bodem					€ 75	€ 75	€ 75
Stikstof	N	278	€ 227	€ 63			
Fosfor	P	7	€ 101	€ 1			
Zware metalen (11)				€ 10			
Overige stoffen bodem (25)				€ 1			

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2021) o.b.v. Emissieregistratie, CE Delft (2017), PBL (2018) en ICE ENDEX EUA
 Noot: Alle emissies onder de post broeikaseffecten zijn uitgedrukt in CO₂-equivalent. De prijs voor het uitstoten van een ton CO₂ is gebaseerd op de ICE ENDEX EUA op 26-11-2021. Overige prijzen zijn gebaseerd op het handboek schaduwrijzen 2016 van CE-delft. De onder- en bovengrens voor het twee graden scenario zijn gebaseerd op Tabel B.2. Uitstoten zijn gebaseerd op de jaren 2019 met als achtervang het jaar 2015 voor posten die o.b.v. de openbare data op emissieregistratie.nl niet meer recent gepubliceerd waren.

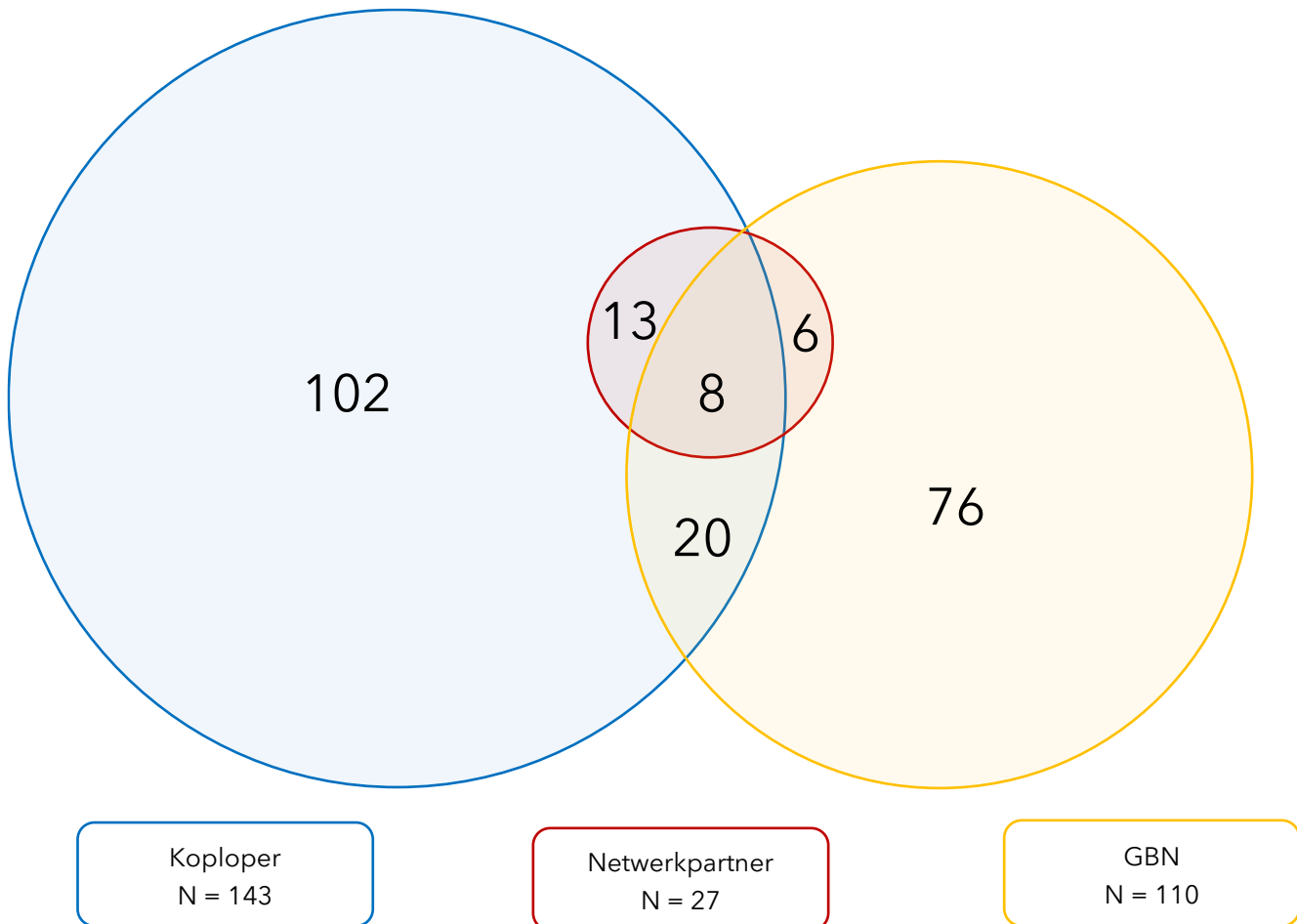
Tabel B 2 Voor 2021 ligt de efficiënte prijs voor het uitstoten van 1 ton CO₂ tussen de € 84 en € 420

Scenario		2015	2030	2050	Interpolatie 2021
2°C	Efficiënte prijs	60-300	100-500	200-1000	84-420

Bron: SEO Economisch Onderzoek o.b.v. CPB/PBL: WLO-klimaatscenario's en de waardering van CO₂-uitstoot in MKBA's (2016)

Bijlage C Resultaten webscraping

Figuur C 1 Het netwerk van MVO Nederland kent drie verschillende indelingen die deels overlappen

Bron: SEO Economisch Onderzoek (2021) o.b.v. MVO Nederland

Voor alle drie de groepsindelingen (koploper, GBN en netwerkpartners) is onderzocht of onderstaande zoektermen (zie Tabel C1) op de website zijn genoemd. Daarbij is per groep het aantal websites geturfd. De resultaten van deze analyses zijn opgenomen in Tabel 2.4.

Tabel C.1 Voor iedere website is onderzocht of onderstaande 35 zoektermen genoemd zijn

Engels	Nederlands
Ethical supply chain management	Verantwoord ketenmanagement
Sustainable supply chain management	Duurzaam ketenmanagement
Ethical sourcing	Duurzaam inkopen
Supplier code of conduct	Leveranciersaudits
Supplier audits	Verantwoord inkopen
Sustainable procurement	Leverancierscode
CSR Risk management	Gedragcode voor leveranciers
OECD Guidelines	MVO-risicomanagement
Child labour	OESO-richtlijnen
Child labor	Kinderarbeid
Fair working conditions	Leefbaar inkomen
Fair labour	Eerlijk loon
Fair labor	Eerlijke lonen
Fair wage	Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen
Labour conditions	IMVO-convenant
Labor conditions	IMVO
Living wage	
Environmental due diligence	
International CSR	

Tabel C.2 Op 49 van de 129 onderzochte websites van de koplopers komen zoektermen voor (38 procent)

Website	Gevonden tekst
www.abnamro.nl	kinderarbeid
www.artegroep.nl	imvo; kinderarbeid; child labour; duurzaam ketenmanagement; eerlijke lonen; oecd guidelines; verantwoord inkopen; internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen
www.asnbank.nl	kinderarbeid; child labour; eerlijk loon; eerlijke lonen; living wage
www.asrnederland.nl	imvo; kinderarbeid; duurzaam inkopen; living wage
www.brandwijkenpakketten.nl	kinderarbeid
www.breedweer.nl	kinderarbeid
www.carbontrust.com	environmental due diligence
www.ce.nl	duurzaam inkopen; verantwoord inkopen
www.climateneutralgroup.com	duurzaam inkopen
www.coors.nl	imvo; internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen
www.copper8.com	duurzaam inkopen; sustainable procurement

www.corbion.com	child labor; sustainable procurement
www.corporate.moonenpackaging.com	duurzaam inkopen
www.dekkerzevenhuizen.nl	imvo; kinderarbeid; leveranciersaudits; child labor; child labour; eerlijke lonen; labor conditions; oecd guidelines; sustainable procurement; gedragscode voor leveranciers; internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen; supplier code of conduct
www.doorvriendschapsterker.nl	imvo; kinderarbeid; duurzaam inkopen; verantwoord inkopen; internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen
www.duckydons.nl	imvo; kinderarbeid; child labour; internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen
www.ebbinge.nl	eerlijke lonen
www.emmasafetyfootwear.com	kinderarbeid; child labor; eerlijke lonen
www.enexisgroep.nl	verantwoord inkopen
www.gasunie.nl	kinderarbeid; child labour; oecd guidelines; supplier code of conduct
www.giga-storage.com	kinderarbeid; child labor; child labour
www.greenchoice.nl	kinderarbeid; eerlijk loon
www.interface.com	gedragscode voor leveranciers
www.kirkmancompany.com	leefbaar inkomen
www.kpn.com	supplier code of conduct
www.manifesto.nl	kinderarbeid
www.milieucentraal.nl	kinderarbeid
www.mondial-movers.nl	kinderarbeid
www.nl.nowystyl.com	leverancierscode; duurzaam inkopen; gedragscode voor leveranciers
www.oerlemansplastics.nl	duurzaam inkopen; sustainable procurement
www.peeze.nl	leefbaar inkomen
www.postcodeloterij.nl	kinderarbeid
www.pre-sustainability.com	child labor
www.prorail.nl	verantwoord inkopen
www.publicmatters.nl	imvo; environmental due diligence; internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen
www.pwc.com	child labour; labour conditions; living wage; oecd guidelines; environmental due diligence
www.rijkswaterstaat.nl	duurzaam inkopen; verantwoord inkopen
www.schijvens.nl	imvo; kinderarbeid; child labour; fair wage; living wage; fair working conditions
www.schuttelaar.nl	imvo; duurzaam inkopen; internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen
www.sgssearch.nl	duurzaam inkopen; environmental due diligence
www.starsock.com	fair labour; labour conditions
www.stedin.net	duurzaam inkopen; gedragscode voor leveranciers; supplier code of conduct

www.strukton.com	verantwoord inkopen
www.tauw.nl	kinderarbeid; duurzaam inkopen; verantwoord inkopen; environmental due diligence
www.tennet.eu	gedragscode voor leveranciers; supplier code of conduct
www.triodos.nl	kinderarbeid; eerlijk loon
www.tstuij.nl	kinderarbeid; leveranciersaudits; eerlijk loon; verantwoord inkopen
www.unitedeconomy.nl	duurzaam inkopen; verantwoord inkopen
www.vepa.nl	duurzaam inkopen; labour conditions; verantwoord inkopen

Tabel C.3 Op 42 van de 88 onderzochte websites van het GBN komen zoektermen voor (48 procent)

Website	Gevonden tekst
www.abnamro.nl	kinderarbeid
www.accell-group.com	gedragscode voor leveranciers
www.achmea.nl	oecd guidelines
www.anteagroup.nl	duurzaam inkopen
www.apg.nl	kinderarbeid
www.aspenapi.com	international csr; sustainable procurement
www.asrnederland.nl	imvo; kinderearbeid; duurzaam inkopen; living wage
www.avans.nl	duurzaam inkopen
www.capgemini.com	child labor; gedragscode voor leveranciers
www.corbion.com	child labor; sustainable procurement
www.csu.nl	duurzaam inkopen; sustainable procurement; verantwoord inkopen
www.cws.com	kinderarbeid; duurzaam inkopen; eerlijk loon
www.cz.nl	imvo; kinderearbeid; internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen
www.damen.com	supplier code of conduct
www.dehaagsehogeschool.nl	kinderarbeid; duurzaam inkopen
www.devotiebank.nl	duurzaam inkopen
www.dunea.nl	duurzaam inkopen
www.enexisgroep.nl	verantwoord inkopen
www.ey.com	kinderarbeid; leveranciersaudits; supplier code of conduct
www.forbo.com	kinderarbeid
www.g4s.com	child labour; duurzaam inkopen; oecd guidelines; sustainable procurement; supplier code of conduct
www.gasunie.nl	kinderarbeid; child labour; oecd guidelines; supplier code of conduct

www.group.atradius.com	labour conditions
www.jacobsdouweegberts.com	child labour; living wage; supplier code of conduct
www.kpn.com	supplier code of conduct
www.nl.cleanlease.com	kinderarbeid
www.nn-group.com	oecd guidelines; sustainable procurement; supplier code of conduct
www.postcodeloterij.nl	kinderarbeid
www.prorail.nl	verantwoord inkopen
www.pwc.com	child labour; labour conditions; living wage; oecd guidelines; environmental due diligence
www.randstad.com	child labor; child labour; supplier audits
www.renewi.com	kinderarbeid
www.rijkswaterstaat.nl	duurzaam inkopen; verantwoord inkopen
www.royalfloraholland.com	imvo; duurzaam inkopen; internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen
www.royalihc.com	child labour
www.shv.nl	child labour
www.stedin.net	duurzaam inkopen; gedragscode voor leveranciers; supplier code of conduct
www.strukton.com	verantwoord inkopen
www.tauw.nl	kinderarbeid; duurzaam inkopen; verantwoord inkopen; environmental due diligence
www.tennet.eu	gedragscode voor leveranciers; supplier code of conduct
www.triodos.nl	kinderarbeid; eerlijk loon
www2.deloitte.com	ethical sourcing; oecd guidelines

Tabel C.4 Op 9 van de onderzochte 25 websites van de netwerkpartners komen zoektermen voor (36 procent)

Website	Gevonden tekst
www.corbion.com	child labor; sustainable procurement
www.cws.com	kinderarbeid; duurzaam inkopen; eerlijk loon
www.duckydons.nl	imvo; kinderarbeid; child labour; internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen
www.emmasafetyfootwear.com	kinderarbeid; child labor; eerlijke lonen
www.kpn.com	supplier code of conduct
www.milieucentraal.nl	kinderarbeid
www.schijvens.nl	imvo; kinderarbeid; child labour; fair wage; living wage; fair working conditions
www.schuttelaar.nl	imvo; duurzaam inkopen; internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen
www.starsock.com	fair labour; labour conditions

Tabel C.5 Op 2 van de onderzochte 923 websites van de KvK komen zoektermen voor (0,3 procent)

Website	Gevonden tekst:
www.dsm.com	child labor; oecd guidelines; supplier code of conduct; sustainable supply chain management
www.ltl.nl	child labor

“De wetenschap dat het goed is.”

SEO Economisch Onderzoek doet onafhankelijk toegepast onderzoek in opdracht van overheid en bedrijfsleven. Ons onderzoek helpt onze opdrachtgevers bij het nemen van beslissingen. SEO Economisch Onderzoek is gelieerd aan de Universiteit van Amsterdam. Dat geeft ons zicht op de nieuwste wetenschappelijke methoden. We hebben geen winstoogmerk en investeren continu in het intellectueel kapitaal van de medewerkers via promotietrajecten, het uitbrengen van wetenschappelijke publicaties, kennisnetwerken en congresbezoek.

SEO-rapport 2021-122
ISBN 978-90-5220-164-1

Informatie & Disclaimer

SEO Economisch Onderzoek heeft op de verkregen informatie en data geen onderzoek uitgevoerd dat het karakter draagt van een accountantscontrole of due diligence. SEO is niet verantwoordelijk voor fouten of omissies in de verkregen informatie en data.

Copyright © 2021 SEO Amsterdam. Alle rechten voorbehouden. Het is geoorloofd gegevens uit dit rapport te gebruiken in artikelen, onderzoeken en collegesyllabi, mits daarbij de bron duidelijk en nauwkeurig wordt vermeld. Gegevens uit dit rapport mogen niet voor commerciële doeleinden gebruikt worden zonder voorafgaande toestemming van de auteur(s). Toestemming kan worden verkregen via secretariaat@seo.nl.

Roetersstraat 29
1018 WB, Amsterdam

+31 20 525 1630
secretariaat@seo.nl
www.seo.nl